

Knut Hamsun

Victoria

En K rligheds Historie

bokselskap.no
Oslo 2023

bokselskap.no, Oslo 2023

Knut Hamsun: *Victoria*

Teksten i bokselskap.no følger 1. utgave, 1898 (Christiania/Cammermeyer).

Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-690-0 (bokselskap.no),

978-82-8319-691-7 (epub), 978-82-8319-692-4 (mobi)

Filen er lastet ned fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere

nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no

KNUT HAMSUN

VICTORIA

EN KÆRLIGHEDS HISTORIE

ALB. CAMMERMEYERS FORLAG

I

[1] Møllerens Søn gik og tænkte. Han var en svær Knægt paa fjorten Aar, brun af Sol og Vind, fuld af mangehaande Idéer.

Naar han blev voksen, vilde han blive Fyrstikmager. Det var saa dejligt farligt, han kunde faa Svovl paa Fingrene, saa ingen turde hilse paa ham. Der vilde staa megen Respekt af ham blandt Kammeraterne for hans uhyggelige Haandværk.

Han saa efter sine Fugle i Skogen. Han kendte dem jo alle, vidste, hvor deres Reder laa, forstod deres Skrig og svared dem med forskellige Tilraab. Han havde mere end en [2] Gang givet dem Dejgkugler af Mel fra Faderens Kværnhaus.

Alle disse Træer langs Stien var hans gode Bekendte. Om Vaaren havde han tappet Sevje af dem og om Vinteren været som en liden Fader for dem, befriet dem for Sne, hjulpet deres Grene ivejret. Og endog oppe i det forladte Granitbrud var ingen Sten ham fremmed, han havde hugget Bogstaver og Tegn i dem og rejst dem op, ordnet dem som en Menighed omkring en Præst. Alverdens forunderlige Ting foregik i dette gamle Granitbrud.

Han bøjede af og kom ned til Dammen. Kværnen gik, en umaadelig og tung Larm omgav ham. Han var vant til at vandre omkring her og tale højt med sig selv; hver Skumperle havde ligesom et lidet Liv for sig at tale om, og henne ved Slusen faldt Vandet ret ned og saa ud som en blank Væv, der hang ude til Tørring. I Dammen nedenfor Faldet var der Fisk; han havde staaet der med sin Stang mangan Gang.

Naar han blev voksen, vilde han blive Dykker. Det vilde han. Saa traadte han ned i [3] Havet fra Dækket af et Skib og kom ned i fremmede Riger og Lande, hvor store, underlige Skoge stod og duved og et Slot af Koral laa paa Bunden. Og Prinsessen vinker til ham fra et Vindu og siger: Kom ind!

Da hører han bag sig sit Navn; Faderen stod og skreg Johannes til ham.

«Der er kommet Bud til dig fra Slottet. Du skal ro de Unge over til Øen.»

Han gik hastigt afsted. En ny og stor Naade var vederfareet Møllerens Søn.

Herregaarden saa ud i det grønne Landskab som et lidet Slot, ja, som et utroligt Palads i Ensomheden. Huset var en hvidmalet Træbygning med mange buede Vinduer paa Væggene og paa Taget, og fra det runde Taarn vajede der Flag, naar der var Gæster paa Gaarden. Folk kaldte det Slottet. Men udenfor Herregaarden laa paa den ene Side Vaagen og paa den anden de store Skoge; langt borte saaes nogle smaa Bondehjem.

Johannes mødte op ved Bryggen og fik de [4] Unge i Baaden. Han kendte dem før, det var Slotsherrens Børn og deres Kammerater fra Byen. Allesammen saa gik de i høje Støvler til at vade i; men Victoria, som bare havde smaa Øresko paa, og som desuden ikke var mere end ti Aar, maatte bæres iland, da de kom til Øen.

«Skal jeg bære dig?» spurgte Johannes.

«Maa jeg!» sagde Byherren Otto, en Mand i Konfirmationsalderen og tog hende i sine Arme.

Johannes stod og saa paa, hvorledes hun blev baaret højt op paa Land og hørte hende takke. Saa sagde Otto tilbage:

«Ja, nu passer vel du Baaden, – hvad er det, han hedder?»

«Johannes,» svarede Victoria. «Ja han passer Baaden.»

Han blev tilbage. De andre gik indover Øen med Kurve i Hænderne paa Ægsankning. Han stod en Stund og grundede; han vilde gjerne have fulgt med de andre, og Baaden kunde de kortsagt have trukket paa Land. For tung? Den var ikke for tung. Og han slog sin Næve i Baaden og trak den et Stykke op.

[5] Han hørte Latter og Passiar fra det unge Selskab, som fjærned sig. Godt, Farvel saalænge. Men de kunde gjerne have taget ham med. Han vidste af Reder, som han kunde have ført dem til, underlige, bortgæmte Hul i Bjærget, hvor der bodde Rovfugle med Bust paa Næbbet. Engang havde han ogsaa set en Røskat.

Han skøv Baaden ud og gav sig til at ro rundt til Øens anden Side. Han havde roet et godt Stykke, da der blev raabt til ham:

«Ro tilbage igen. Du skræmmer Fuglene.»

«Jeg vilde bare vise Dere, hvor Røskatten er?» svared han spørgende. Han ventede lidt. «Og saa kunde vi røge ud Ormebolet? Jeg har Fyrstikker med.»

Han fik intet Svar. Saa vendte han Baaden og rodde tilbage til Landingsstedet. Han trak Baaden paa Land.

Naar han blev voksen, vilde han købe en Ø af Sultanen og forbyde al Adgang til den. Et Kanonskib skulde beskytte hans Kyster. Eders Herlighed, vilde Slaverne komme og mælde, der ligger en Baad og rider paa Revet, den har [6] stødt, de unge Mennesker i den forgaar. Lad forgaa! svarer han. Eders Herlighed, de raaber om Hjælp, vi kan redde dem endnu, og der er en hvidklædt Kvinde med. Red dem! kommanderer han med Tordenrøst. Saa ser han Slotsherrens Børn igen efter mange Aar, og Victoria kaster sig for hans Fødder og takker ham for sin Frelse. Ingenting at takke for, det^{ul} var bare min Pligt, svarer han; gaa frit hvor I vil i mine Lande. Og saa lader han Slottets Porte aabne for Selskabet og beværter det af Guldfade, og tre Hundrede brune Slavinder synger og danser den hele Nat. Men naar Slotsbørnene skal rejse igen, da kan ikke Victoria det, men kaster sig plat i Støvet for ham og hulker, fordi hun elsker ham. Lad mig blive her, stød mig ikke bort, Eders Herlighed, gør mig til en af Eders Slavinder...

Han begynder at drive hastigt indover Øen, gennemisnet af Bevægelse. Javel, han vilde frelse Slotsbørnene. Hvo ved, kanske de nu var gaaet vild paa Øen? Kanske Victoria var bleven hængende fast mellem to Stene og ikke [7] kunde komme løs? Det kosted ham at udstrække sin Arm og befri hende.

Men Børnene saa forbausede paa ham, da han kom. Havde han forladt Baaden?

«Jeg gør dig ansvarlig for Baaden,» sagde Otto.

«Jeg kunde vise Dere, hvor der er Bringebær?» spurgte Johannes.

Stilhed i Selskabet. Victoria greb straks til.

«Nej? Hvor er det henne?» spurgte hun.

Men Byherren overvandt sig snart og sagde:

«Det kan vi ikke befatte os med nu.»

Johannes sagde:

«Jeg ved ogsaa, hvor der er Muslinger at finde.»

Ny Stilhed.

«Er der Perler i dem?» spurgte Otto.

«Tænk, om der var det!» sagde Victoria.

Johannes svared Nej, at det vidste han ikke; men Muslingerne laa langt ude paa det hvide Sand; man maatte have Baad, og man maatte dukke efter dem.

Saa blev Idéen aldeles udleet, og Otto yttred:

«Ja, du ser mig ud til en Dykker.»

[8] Johannes begyndte at aande tungt.

«Hvis Dere vil, saa kan jeg gaa op i Fjældet der og trille en svær Sten ned i Sjøen,» sagde han.

«Hvorfor det?»

«Nej, ikke for noget. Men saa kunde Dere se paa det.»

Men heller ikke dette Forslag blev antaget, og Johannes taug beskæmmet. Saa gav han sig til at lede efter Æg fjærnt fra de andre, paa en anden Kant af Øen.

Da hele Selskabet igen var samlet nede ved Baaden, havde Johannes mange flere Æg end de andre; han bar dem forsigtig i Luen.

«Hvordan kan det være, at du har fundet saa mange?» spurgte Byherren.

«Jeg ved, hvor Rederne er,» svared Johannes lykkelig. «Nu lægger jeg dem sammen med dine, Victoria.»

«Holdt!» skreg Otto, «hvorfor det?»

Allesammen saa paa ham. Otto pegte paa Luen og spurgte:

«Hvem garanterer mig, at den Lue er ren?»

Johannes sagde intet. Hans Lykke var brat [9] forbi. Saa begyndte han at søge tilbage indover Øen med Æggene.

«Hvad gaar der af ham? hvor gaar han hen?» siger Otto utaalmodig.

«Hvor gaar du hen, Johannes?» raaber Victoria og springer efter ham.

Han standser og svarer sagte:

«Jeg lægger Æggene tilbage i Rederne.»

De stod en Stund og saa paa hinanden.

«Og saa gaar jeg op i Bruddet i Eftermiddag,» sagde han.

Hun svared ikke.

«Saa kunde jeg vise dig Hulen.»

«Ja, men jeg er saa ræd,» svared hun. «Du sagde, den var saa mørk.»

Da smilte Johannes, trods sin store Bedrøvelse, og sagde modigt:

«Ja, men jeg er jo med dig.»

*

Han havde leget alle sine Dage oppe i det gamle Granitbrud. Folk havde hørt ham prate og arbejde deroppe, skønt han var alene; [10] stundom havde han været Præst og holdt Gudstjeneste.

Stedet var for længe siden forladt, nu voksed der Mose paa Stenene, og alle Mærker efter Menneskehænder var udviskede. Men inde i den hemmelige Hule havde Møllerens Søn ryddet og pyntet med megen Kunst, og der bodde han som Høvding for Verdens tapreste Røverbande.

Han ringer paa en Sølvklokke. En liden Mandsling, en Dværg med en Diamantspænde i Luen, hopper ind. Det er Tjeneren. Han bøjer sig i Støvet. Naar Prinsesse Victoria kommer, saa før hende ind! siger Johannes med høj Stemme. Dværgen bøjer sig igen i Støvet og forsvinder. Johannes strækker sig mageligt paa den bløde Divan og tænker. Dèr vilde han føre hende til Sæde og række hende kostelige Retter av Sølv- og Guldkar; et flammende Baal skulde oplyse Hulen; bag det tunge Guldbrokades Forhæng i Hulens Ende skulde hendes Leje redes, og tolv Riddere skulde staa Vagt...

Johannes rejser sig, kryber ud af Hulen og lytter. Det rasler i Kvist og Løv nede paa Stien.

[11] «Victoria!» raaber han.

«Ja,» svarer det.

Han gaar hende imøde.

«Jeg tør næsten ikke,» siger hun.

Han vugger med Skuldrene og svarer:

«Jeg har netop været der. Jeg kommer derfra nu.»

De gaar ind i Hulen. Han anviser hende Sæde paa en Sten og siger:

«Paa den Sten sad Risen.»

«Hu, snak ikke mere, fortæl mig det ikke! Var du ikke ræd?»

«Nej.»

«Ja, men du sagde, at han havde bare et Øje; men det er Troldene, som har det.»

Johannes betænkte sig.

«Han havde to Øjne, men han var blind paa det ene. Det sagde han selv.»

«Hvad sagde han mere? Nej, sig det ikke!»

«Han spurgte, om jeg vilde tjene hos ham.»

«Ja, men det vilde du vel ikke? Gud bevare dig.»

«Jo, jeg svared ikke Nej.»

[12] «Er du gal! vil du blive lukket inde i Fjældet?»

«Ja, jeg ved ikke. Det er saa ondt paa Jorden ogsaa.»

Pause.

«Siden disse Bygutterne kom, saa er du bare med dem,» siger han.

Atter Pause.

Johannes vedbliver:

«Men jeg er da stærkere til at bære dig og løfte dig ud af Baaden end nogen af dem. Jeg er sikker paa, at jeg skulde aarke at holde dig en hel Time. Se her.»

Han tog hende i Armene og løfted hende op. Hun holdt om hans Nakke.

«Saa, nu maa du ikke aarke mig mere.»

Han satte hende ned. Hun sagde:

«Ja, men Otto er ogsaa stærk. Og han har slaast med voksne Folk ogsaa.

Johannes spørger tvivlende:

«Med voksne Folk?»

«Ja, det har han. I Byen.»

Pause. Johannes tænker.

[13] «Jaja, saa er der ikke mere med det,» siger han. «Jeg ved, hvad jeg gør.»

«Hvad gør du?»

«Jeg fæster mig hos Risen.»

«Nej, men er du gal, hører du!» skriger Victoria.

«Aa, jo da, jeg er lige glad. Jeg gør det.»

Victoria tænker paa en Udvej.

«Ja, men nu kommer han kanske ikke mere igen?»

Johannes svarer:

«Han kommer.»

«Hid?» spørger Victoria hurtigt.

«Ja.»

Victoria rejser sig og trækker sig hen til Udgangen.

«Kom, lad os heller gaa ud igen.»

«Det har ingen Hast,» siger Johannes, som selv er bleven bleg. «For han kommer ikke før inat. I Midnatstimen.»

Victoria blir beroliget og vil atter indtage sit Sæde. Men Johannes har ondt for at faa Bugt med den Uhygge, han selv har fremkaldt, det blir ham for farligt i Hulen, og han siger:

[14] «Hvis du endelig vil ud igen, saa har jeg en Sten med dit Navn paa derude. Saa den kan jeg vise dig.»

De kryber ud af Hulen og finder Stenen. Victoria er stolt og lykkelig over den. Johannes er rørt, han kunde græde og siger:

«Naar du ser paa den, saa faar du tænke paa mig iblandt, mens jeg er borte. Skænke mig en venlig Tanke.»

«Jada,» svarer Victoria. «Men du kommer vel igen?»

«Aa, Gud ved det. Nej, det gør jeg nok ikke.»

De begyndte at vandre hjemover. Johannes er Graaden nær.

«Ja, Farvel,» siger Victoria.

«Nej, jeg kan følge med lidt længer.» Det, at hun saa hjærteløst kan sige ham Farvel jo før jo heller, gør ham forresten bitter, driver Vreden op i hans saarede Sind. Han standser brat og siger med retfærdig Harme: Men dèt vil jeg sige dig, Victoria, at du faar ingen, som vilde have været saa snil mod dig, som jeg. Det vil jeg bare sige dig.»

[15] «Ja, men Otto er ogsaa snil,» indvender hun.

«Jaja, tag ham.»

De gaar tause nogle Skridt.

«Jeg skal nok faa det storartet. Frygt ikke for det. For du ved ikke endda, hvad jeg skal have i Løn.»

«Nej. Hvad skal du have i Løn?»

«Halvdelen af Riget. Det var nu ét.»

«Tænk, skal du have det!»

«Og saa faar jeg Prinsessen.»

Victoria standsed.

«Det er ikke sandt, vel?»

«Jo, saa sagde han.»

Pause. Victoria yttreer hen for sig:

«Hvordan ser hun ud, mon?»

«Aa, Gud bevare dig, hun er vakrere end noget Menneske paa Jorden. Og det ved vi jo før ogsaa.»

Victoria blir bøjet.

«Vil du have hende da?» spørger hun.

«Ja,» svarer han, «det blir vel til det.»

Men da Victoria virkelig er bevæget, lægger han til: «Men det kan hænde, at jeg kommer igen engang. At jeg tager mig en Tur op paa Jorden.

[16] «Ja, men tag ikke hende med da,» bad hun. «Hvad skal du have hende med for?»

«Nej, jeg kan komme alene ogsaa.»

«Vil du love mig det?»

«Aa ja, det kan jeg love. Men hvad bryder forresten du dig om det! For det kan jeg ikke vente, at du bryder dig om.»

«Det skal du ikke sige, hører du,» svarer Victoria. «Jeg er sikker paa, at hun ikke er saa glad i dig, som jeg.»

En varm Fryd skælver gennem hans unge Hjærte. Han kunde have sunket i Jorden af Glæde og Undselighed over hendes Ord. Han turde ikke se paa hende, han saa bort. Saa tog han en Kvist op fra Marken, gnaved af dens Bark og slog sig i Haanden med den. Tilsidst begyndte han i sin Forlegenhed at fløjte.

«Jaja, jeg faar vel gaa hjem,» siger han.

«Ja, Farvel,» svarer hun og rækker ham Haanden.

II.

[17] Møllerens Søn kom bort. Han blev borte længe, han gik i Skole og lærte saa meget, vokste, blev stor og stærk og fik Dun paa Overlæben. Det var saa langt til Byen, Rejsen frem og tilbage saa dyr, den sparsomme Møller holdt Sønnen i Byen Sommer og Vinter i mange Aar. Han læste hele Tiden.

Men nu var der bleven en voksen Mand af ham, han var atten, tyve Aar.

Saa steg han iland fra Dampskibet en Eftermiddag om Vaaren. Paa Slottet var der hejst Flag for Sønnen, som ogsaa kom hjem i Ferien med samme Skib; der var sendt Vogn ned til Bryggen efter ham. Johannes hilste paa Slotsherren, [18] Slotsfruen og Victoria. Hvor stor og høj Victoria var bleven! Hun besvared ikke hans Hilsen. Han tog Luen af igen, og han hørte hende spørge sin Broder:

«Du Ditlef, hvem er det, som hilser?»

Broderen svared:

«Det er Johannes. Johannes Møller.»

Hun kasted Øjnene atter hen paa ham; men nu undsaa han sig for at hilse flere Gange. Saa kørte Vognen.

Johannes begav sig hjem.

Nej, Herregud, hvor morsom og liden Stuen var! Han kunde ikke komme opret indad Døren. Forældrene modtog ham med Skænk. En stærk Bevægelse greb ham, alting var saa rørende og kært, Faderen og Moderen modtog ham saa graa og gode, de rakte ham Haanden efter Tur og ønsked ham velkommen hjem igen.

Endnu samme Aften gik han omkring og besaa alt, var ved Kværnen, ved Stenbruddet og besøgte Fiskepladsen, lytted med Vemod til de kendte Fugle, som allerede bygged Reder i Træerne, og gjorde sig en Sving hen til den vældige Myretue i Skogen. Myrene var borte, [19] Tuen uddød. Han raged i den; der var intet

Liv mere. Mens han drev omkring, lagde han Mærke til, at der var hugget stærkt i Slotsherrens Skog.

«Kender du dig igen her omkring?» spurgte Faderen for Spøg. «Har du truffet dine gamle Troster?»

«Jeg kender ikke alt igen. Skogen er hugget.»

«Det er Slotsherrens Skog,» svared Faderen.

«Vi skal ikke tælle hans Træer. Enhver kan trænge Penge, Slotsherren trænger mange Penge.»

Dage kom og gik, milde, kære Dage, forunderlige Stunder i Enrum, med bløde Erindringer fra Barndomsaarene, en Kalden tilbage til Jorden og Himlen, til Luften og Bjærgene.

*

Han gik henad Vejen til Slottet. Han var bleven stukket af en Veps om Morgenens, og hans Overlæbe var ophovnet; traf han nu nogen, vilde han hilse og gaa videre straks. Han traf ingen. I Slottets Have saa han en Dame; da [20] han kom nærmere, hilste han dybt og gik forbi. Det var Slotsfruen. Han følte endnu Hjærteklap, ligesom i gamle Dage, naar han gik forbi Slottet. Respekten for det store Hus, de mange Vinduer, Slotsherrens strænge, fine Person sad ham endnu i Blodet.

Han tog Vejen til Bryggen.

Da mødte han pludselig Ditlef og Victoria. Johannes blev ilde berørt; de trodde kanske, at han var gaaet efter dem. Han havde desuden en hoven Overlæbe. Han sagtned sin Gang, uvis, om han skulde gaa videre. Han gik. Endnu paa lang Afstand hilste han og bar Luen i Haanden, idet han passered. De besvared begge to stumt hans Hilsen og skred langsomt forbi. Victoria saa lige imod ham; hendes Ansigt forandrede lidt.

Johannes fortsatte ned til Kajen; en Uro havde grebet ham, hans Gang blev nervøs. Nej, tænk, hvor stor Victoria var bleven, aldeles voksen, dejligere end nogensinde før. Hendes Øjenbryn løb næsten sammen over Næsen, de var som to fine Fløjlslinjer. Øjnene var blevne mørkere, meget mørkeblaa.

[21] Da han gik hjem, slog han ind paa en Sti, der førte gennem Skogen langt udenom Slottets Have. Ingen skulde sige, at han løb Slotsbørnene i Hælene. Han

kom op paa en Bakke, fandt sig en Sten og satte sig. Fuglene drev en vild og lidenskabelig Musik, lokked, søgte hinanden, fløj med Kviste i Næbbet. En sødlig Lugt af Muld, af sprættende Løv og raadnende Træer stod i Luften.

Han var bleven ført ind paa Victorias Vej, hun kom lige imod ham fra den modsatte Kant.

En hjælpeløs Ærgrelse greb ham, han ønskede sig langt, langt bort; naturligvis maatte hun dennegang tro, at han havde fulgt efter hende. Skulde han hilse nu igen? Han kunde kanske se til en anden Kant, desuden havde han dette Vepsestik.

Men da hun kom nær nok, rejste han sig og tog Luen af. Hun smilte og nikkede.

«Godaften. Velkommen hjem,» sagde hun.

Hendes Læber syntes atter at bæve lidt; men hun genvandt straks sin Ro.

Han sagde:

[22] «Dette ser lidt underligt ud; men jeg vidste ikke, at du var her.»

«Nej, det vidste De ikke,» svarede hun. «Det var et Paafund af mig, det faldt mig ind, at jeg vilde gaa hid.»

Au! han havde sagt du.

«Hvor længe blir De nu hjemme?» spurgte hun.

«Ferien ud.»

Han svarede hende med Møje, hun var med ét kommet saa langt bort. Hvorfor havde hun da talt til ham?

«Ditlef siger, at De er saa flink, Johannes. De faar saa gode Eksaminer. Og saa siger han, at De skriver Digte; er det sandt?»

Han svarede kort og vred sig:

«Ja, det forstaar sig. Det gør alle.»

Nu gik hun vel snart, for hun sagde intet mere.

«Har man set paa Magen, jeg blev stukket af en Veps idag,» sagde han og viste frem sin Mund. «Det er derfor, jeg ser slig ud.»

«Saa har De været forlænge borte, Vepsene her kender Dem ikke igen.»

[23] Det var hende ligegyldigt, om han var bleven vansiret af en Veps eller ikke. Javel. Hun stod der og trilled rundt paa sin Skulder en rød Parasol med guldknappet Skaft, og intet andet angik hende. Han havde dog baaret naadig Frøken i sine Arme mere end en Gang.

«Jeg kender heller ikke Vepsene igen,» svared han; «de var mine Venner før.»

Men hun forstod ikke hans dybe Mening, hun svared ikke. Da vedblev han:

«Jeg kender ingenting igen her. Endog Skogen er hugget ned.»

En liden Trækning gik over hendes Ansigt.

«Saa kan De kanske ikke digte her,» sagde hun. «Tænk, om De vilde skrive et Digt til mig engang. Nej, hvad er det, jeg siger! Der kan De høre, hvor lidet jeg forstaar mig paa det.»

Han saa mod Jorden oprørt og stum. Hun gjorde venligst Nar af ham, talte overlegne Ord og saa hen paa ham, hvad Virkning de gjorde. Om Forladelse, han havde ikke bare skrevet sin Tid bort, han havde læst mere en de fleste...

[24] «Jaja, vi træffes vel siden. Farvel saalænge.»

Han tog Luen af og gik uden at svare noget.

Hun skulde bare vide, at det var til hende og ingen anden, han havde skrevet sine Digte, allesammen, endog det til Natten, endog det til Myraanden. Hun skulde aldrig faa det at vide.

*

Søndag kom Ditlef og vilde have ham med over til Øen. Jeg skal være Rorskarl igen, tænkte han. Han blev med. Ved Bryggen drev nogle søndagsledige Mennesker, ellers var alt saa roligt, og Solen skinned varmt paa Himlen. Med ét lød der Toner fjærnt borte, de kom fra Vandet, fra Øerne derude; Postskibet svinged i en stor Bue ind til Bryggen, det havde Musik ombord.

Johannes løste Baaden og satte sig ved Aarene. Han var i en sær og bølgende Stemning, denne blanke Dag og Musiken fra Skibet væved et Slør af Blomster og gyldne Aks for hans Øjne.

[25] Hvorfor kom ikke Ditlef? Han stod paa Land og saa paa Menneskene og Skibet, som om han ikke skulde videre. Johannes tænkte: jeg sidder ikke her længer ved Aarene, jeg gaar iland. Han begyndte at vende Baaden.

Da ser han pludselig et hvidt Skimt for Øjnene og hører et Plump i Vandet; et fortvivlet, mangestemmigt Skrig løfted sig fra Skibet og fra Folk i Land, og en Mængde Hænder og Øjne viste mod det Sted, hvor det hvide var forsvundet. Musikken blev standset med det samme.

I et Øjeblik var Johannes ved Stedet. Han handled fuldstændig instinktmæssig, uden Overlæg, uden Beslutning. Han hørte ikke, at Moderen oppe paa Skibet skreg: min Pige, min Pige! og han saa ikke længer et Menneske. Han sprang uden videre ud fra Baaden og dukked.

Et Øjeblik var han borte, et Minut; man saa, hvor Sjøen kogte paa det Sted, han var sprungen ud, og man forstod, at han arbejded. Paa Skibet vedblev Jammeren.

[26] Da dukked han op igen, lidt længer ude, flere Favne fra Ulykkesstedet. Man skreg til ham og pegte som rasende: Nej hør var det, det var hør!

Og han dukked igen.

En kvalfuld Stund paany, et uafbrudt Véraab fra en Kvinde og en Mand paa Dækket, der vred sine Hænder. En ny Mand sprang ud fra Skibet, Styrmanden, der havde kastet Trøje og Sko. Han afsøgte nøjagtig det Sted, hvor Pigen var gaaet tilbunds, og alle satte sit Haab til ham.

Da saaes atter Johannes' Hoved over Vandskorpen, endnu længer ude end før, mange flere Favne. Han havde mistet sin Lue, hans Hoved skinned som et Kobbehoved i Solen. Det viste sig, at han stred med noget, han svømmed besværligt, hans ene Haand var bunden. Et Øjeblik efter havde han faaet noget anbragt i Munden, mellem Tænderne, en vældig Bylt; det var den Forulykkede. Forundrede Skrig lød ud til ham fra Skibet og fra Land, selv Styrmanden maatte have hørt de nye Raab, han stak Hovedet op og saa sig om.

[27] Endelig havde Johannes naaet Baaden, der var drevet af; han fik Pigen ombord og kom selv efter; det hele foregik uden Betænkning. Folk saa ham bøje sig over Pigen og bogstavelig rive hendes Klæder op i Ryggen, saa greb han Aarene og stormrodde hen til Skibet. Da den Forulykkede blev grebet og trukket ombord, istemtes et flerfoldigt, jublende Hurra for Redningsmanden.

«Hvordan kunde De finde paa at søge saa langt ude?» spurgte man ham.

Han svared:

«Jeg kender Grunden. Og saa er her Strøm. Jeg vidste det.»

En Herre trænger sig frem til Skibssiden, han er bleg som Døden, han smiler forvredent, og der hænger Taarer i hans Øjenhaar.

«Kom ombord et Øjeblik!» raaber han ned. «Jeg vil takke Dem. Vi skylder Dem saa megen Tak. Bare et Øjeblik.»

Og Manden farer bort fra Rækken igen, bleg og grædende og smilende.

Skibsportene slaaes op, Johannes stiger ombord.

[28] Han blev der ikke længe; han opgav blot sit Navn og sin Adresse, en Kvinde havde omfavnet den dyvaade Mand, den blege, forstyrrede Herre havde stukket sit Ur i hans Haand. Johannes kom ind i et Lugar, hvor to Mænd arbejdede med den Drukne; de sagde: Nu kommer hun sig, Pulsens slaar! Johannes saa paa den Syge, en ung, blond Pige i kort Kjole; Kjolen var helt opreven. Saa satte en Mand en Hat paa hans Hoved, og han blev ført ud.

Han vidste ikke klart, hvorledes han var kommet iland og havde trukket Baaden op. Han hørte, hvorledes der endnu engang blev raabt Hurra, og at Musiken spillede festligt op, da Skibet dampede bort. En Bølge af Vellyst rullede kold og sød gennem ham fra øverst til nederst; han smilte, han bevægede Læberne, men talte ikke.

«Der blir altsaa ikke noget af Turen idag,» sagde Ditlef. Han saa misfornøjet ud.

Victoria var kommet, hun traadte til og sagde hurtigt:

«Nej, er du gal! Han maa hjem og bytte Klæder.»

[29] Johannes tog tilbens hjemover. Endnu genlød Musiken og de høje Hurra i hans Ører, en stærk Bevægelse vedblev at drive ham afsted. Han gik forbi hjemme og tog Vejen gennem Skogen op til Granitbruddet. Her søgte han sig et godt Sted, hvor Solen stegte. Det dampede af hans Klæder. Han satte sig. En gal og frydefuld Uro fik ham til at rejse sig igen og spadsere omkring. Hvor han var fuld af Lykke! Han faldt paa Knæ og takkede Gud med hede Taarer for denne Dag. Hun stod dernede, hun hørte Hurraraabene; gaa hjem og tag tørre Klæder paa, sagde hun.

Han satte sig og lo gentagne Gange, henreven af Jubel. Javel, hun havde set ham udføre dette Arbejde, hun havde fulgt ham med Stolthed, da han kom med den Drukne i sine Tænder. Victoria, Victoria! Vidste hun, hvor usigelig han var hendes hvert Minut i sit Liv! Han vilde være hendes Tjener og Træl og feje hendes Vej med sine Skuldre. Og han vilde kysse begge hendes smaa Sko og trække hendes Vogn og lægge Ved i hendes Ovn i kolde Dage. I Ovnen vilde han lægge forgyldt Ved, Victoria.

[30] Han saa sig om. Ingen hørte ham, han var alene med sig selv. Det kostelige Ur holdt han endnu i Haanden, det tikked, det gik.

Tak, Tak for denne gode Dag! Han klapped Mosen paa Stenene og affaldne Kviste. Victoria havde ikke smilet til ham; nejvel, det var ikke hendes Vane. Hun stod blot paa Bryggen, en liden rød Tone fløj over hendes Kinder. Kanske hun havde villet have hans Ur, hvis han havde givet hende det.

Solen daled, og Varmen aftog. Han følte, at han var vaad. Saa sprang han let som en Fjær hjemover.

*

Der var Sommerselskab paa Slottet, Fremmede fra Byen, Dans og Klang. Og Flaget vajede fra det runde Taarn Nat og Dag i en Uge.

Og der var Hø at køre i Hus; men Hestene var optagne af de glade Fremmede, og Høet blev staaende. Og der var store Strækninger af uslaaet Eng; men Drængene var tagne i Brug til Kuske og Rorskarle, og Slaatten stod og trænede

[31] Og Musiken vedblev at spille i den gule Sal...

Den gamle Møller standsede sin Kværn og laaste Huset i de Dage. Han var bleven saa klog; det havde tidligere hændt, at de lystige Bymennesker var komne i Flok og Følge og havde gjort Skøjerstreger med hans Kornsække. For Nætterne var saa varme og lyse, og Paafundene blev saa mange. Den rige Kammerherre havde engang i sine unge Dage med højstegen Haand baaret en Myretue i et Traug ind i Møllen og sat den igen der. Nu var Kammerherren sat af Alder; men Otto, som var hans Barn, kom endnu paa Slottet og muntrede sig med forunderlige Ting. Der var meget at høre om ham...

Der lød Hovslag og Raab gennem Skogen. Det var unge Folk, som red, og Slottets Heste var blanke og gale. Rytterne kom til Møllerens Hus, bankede paa med sine

Piske og vilde ride ind. Døren var saa lav, og alligevel vilde de ride ind.

«Goddag, Goddag,» raabte de. «Vi vilde hilse paa Jær.»

[32] Mølleren lo ydmygt af dette Paafund.

Saa steg de af, bandt Hestene og slap Kværnen løs.

«Tejnen er tom,» skreg Mølleren. «I ødelægger Kværnen.»

Men ingen hørte noget i den brusende Larm.

«Johannes!» raabte Mølleren af sine Lungers fulde Kraft opover mod Bruddet.

Johannes kom.

«De stenmaler Kværnen for mig,» skreg Faderen og pegte.

Johannes gik sagte henimod Selskabet. Han var forfærdelig bleg, og Aarene blev større i hans Tindinger. Han genkendte Otto, Kammerherrens Søn, som gik i Kadetuniform; foruden ham var der to andre. En af dem smilte og hilste forat gøre det godt igen.

Johannes raabte ikke, gav intet Vink, men gik sin Gang. Han stiler lige imod Otto. I det samme ser han to Ryttersker, der kommer efter fra Skogen, den ene var Victoria. Hun havde grøn Ridekjole paa, og hendes Hest var den hvide Hoppe paa Slottet. Hun stiger ikke af, [33] men sidder og iagttager alle med spørgende Øjne.

Da forandrer Johannes sin Vej, han bøjer af, stiger op paa Dæmningen og aabner Slusen; Larmen aftager lidt efter lidt, Kværnen staar.

Otto raabte:

«Nej, lad den gaa. Hvorfor gør du det? Lad Kværnen gaa, siger jeg.»

«Er det du, som har sluppet Kværnen?» spurgte Victoria.

«Ja,» svared han leende. «Hvorfor staar den? hvorfor maa den ikke gaa?»

«Fordi den er tom,» svared Johannes stakaandet og saa paa ham. «Forstaar De det? Kværnen er tom.»

«Den var jo tom, hører du,» sagde Victoria ogsaa.

«Hvordan kunde jeg vide det?» spurgte Otto og lo. «Hvorfor var den tom, spørger jeg? Var der ikke Korn paa den?»

«Sæt dig op igen!» afbrød en af hans Kammerater for at faa en Ende paa det.

De satte sig op. En af dem undskyldte sig, før han red bort.

[34] Victoria var den sidste. Da hun var kommet et lidet Stykke, vendte hun Hesten og kom tilbage.

«De maa være saa snil at bede Deres Fader om Undskyldning for dette,» sagde hun.

«Det vilde have været mere rimeligt, om Kadetten selv havde gjort det,» svared Johannes.

«Javel. Naturligvis; men. Han er saa fuld af Idéer... Hvor længe det er, siden jeg saa Dem, Johannes.»

Han saa op paa hende, lyttende, om han hørte rigtigt. Havde hun glemte den sidste Søndag, hans store Dag! Han svared:

«Jeg saa Dem paa Bryggen Søndag.»

«Javel,» sagde hun straks. «Tænk, hvor heldigt, at De kunde hjælpe Styrmanden med Sokningen. Dere fandt jo Pigen?»

Han svared kort og krænket:

«Ja. Vi fandt Pigen.»

«Eller var det saa,» vedblev hun, som om noget faldt hende ind, «var det saa, at De alene... Naa, det er det samme. Jaja, saa haaber [35] jeg, De hilser Deres Fader med det. Godnat.»

Hun nikkede smilende, samlede Tøjlerne og red bort.

Da Victoria var ude af Syne, drev Johannes efter ind i Skogen harm og urolig. Han fandt Victoria staaende ved et Træ ganske alene. Hun luded ind mod Træet og hulkede.

Var hun falden af? havde hun slaaet sig?

Han gik frem til hende og spurgte:

«Er det gaaet galt med Dem?»

Hun gjorde et Skridt imod ham, hun bredte Armene ud og saa straalende paa ham. Saa standsed hun, lod Armene synke og svared:

«Nej, det er ikke gaaet galt med mig; jeg steg af og lod Hoppen gaa i Forvejen... Johannes, De skal ikke se slig paa mig. De stod ved Dammen og saa paa mig. Hvad vil De?»

Han stammed:

«Hvad jeg vil? Jeg forstaar ikke...»

«Der er De saa bred,» sagde hun og lagde pludselig sin Haand paa hans. «De er saa bred der, paa Haandleddet. Og saa er De aldeles brun af Solen, olivenbrun...»

[36] Han rørte sig, han vilde tage hendes Haand. Da samlede hun sin Kjole sammen og sagde:

«Nej, der hændte mig altsaa ingenting. Jeg vilde bare gaa hjem tilfods. Godnat.»

III

[37] Johannes rejste atter til Byen. Og der gik Aar og Dage, en lang, bevæget Tid med Arbejde og Drømme, Lekser og Vers. Han var kommet godt i Vej, det havde lykkedes ham at skrive et Digt om Esther, «en Jødepige, som blev Dronning i Persien», et Arbejde, som blev trykt, og som han fik Betaling for. Et andet Digt, «Kærlighedens Irgang», som var lagt i Munden paa Munken Vendt, gjorde hans Navn bekendt.

Ja, hvad var Kærligheden? En Vind, der suser i Roserne, nej, en gul Morild i Blodet. Kærligheden var en helvedeshed Musik, som faar selv Oldingers Hjærter til at danse. Den [38] var som Margeritan, der aabner sig paa vid Væg mod Nattens Komme, og den var som Anemonen, der lukker sig for et Aandepust og dør ved Berøring.

Slig var Kærligheden.

Den kunde ruinere sin Mand, genrejse ham og brændemærke ham igen; den kunde elske mig idag, dig imorgen og ham imorgen Nat, saa ubestandig var den. Men den kunde ogsaa holde fast som et ubrydeligt Segl og blusse lige uudslukkeligt til Dødens Stund, for saa evig var den. Hvorledes var da Kærligheden?

O, Kærligheden er en Sommernat med Stjærner paa Himlen og Duft paa Jorden. Men hvorfor faar den Ynglingen til at gaa skjulte Veje, og hvorfor faar den Oldingen til at staa paa Tærne i sit ensomme Kammer? Ak, Kærligheden gør Menneskehjærtet til en Sophave, en frodig og uforskammet Have, hvori der staar hemmelighedsfuld og fræk Sop.

Faar den ikke Munken til at luske indad stængte Haver og lægge Øjet ind til de Sovendes Vinduer om Natten? Og besætter den ikke Nonnen med Daarskab og formørker Prinsessens [39] Forstand? Den slaar Kongens Hoved i Vejen, saaat hans Haar fejer alt Vejens Støv, og derunder hvisker han ublu Ord for sig selv og ler og stikker Tungen ud.

Saaledes var Kærligheden.

Nej, nej, den var atter meget anderledes, og den var som ingen anden Ting i hele Verden. Den kom en Vaarnat til Jorden, da en Yngling saa to Øjne, to Øjne. Han stirred og saa. Han kyssed en Mund, da var det som to Lys traf hinanden i hans Hjærte, en Sol, der ligned mod en Stjerne. Han faldt i en Favn, da hørte og saa han intet mer i hele Verden.

Kærligheden er Guds første Ord, den første Tanke, der sejled gennem hans Hjerne. Da han sagde: Bliv Lys! blev der Kærlighed. Og alt, han havde skabt, var saare godt, og han vilde intet have ugjort igen deraf. Og Kærligheden blev Verdens Ophav og Verdens Hersker; men alle dens Veje er fulde af Blomster og Blod, Blomster og Blod.

*

[40] En Septemberdag.

Denne afsides Gade var hans Spadservej, han drev paa den som i sin Stue, fordi han aldrig mødte nogen, og der var Haver indenfor begge Fortaug, hvor Træerne stod med rødt og gult Løv.

Hvorfor gaar Victoria her paa Stedet? hvor kan hendes Vej falde her forbi? Han tog ikke fejl, det var hende, og det var kanske ogsaa hende, som havde gaaet der igaar Aftes, da han saa ud af sit Vindu.

Hans Hjærte banked stærkt. Han vidste, at Victoria var i Byen, det havde han hørt; men hun færdedes i Kredse, hvor Møllerens Søn ikke kom. Ditlef havde han heller intet Bekendtskab med.

Han tog sig sammen og gik Damen imøde. Kendte hun ham ikke? Hun gik alvorlig og tankefuld sin Vej, med Hovedet stolt baaret paa sin lange Hals.

Han hilste.

«Goddag,» svared hun ganske sagte.

Hun gjorde ingen Mine til at standse, og han gik taus forbi. Det rykked i hans Ben. [41] Ved Enden af den lille Gade vendte han om, som hans Vane var. Jeg holder Øjnene fæstede paa Fortauget og ser ikke op, tænkte han. Først efter et halvt Snes Skridt saa han op.

Hun var standset ved et Vindu.

Skulde han snige sig væk, ind i næste Gade? Hvad stod hun der for? Vinduet var fattigt, det var et lidet Butiksvindu, hvori der saaes nogle korslagte Stænger rød Sæbe, Gryn i et Glas og nogle brugte Frimærker tilsalgs.

Han kunde kanske fortsætte et halv Snes Skridt til og saa vende om.

Da saa hun paa ham, og pludselig kommer hun henimod ham paany. Hun gik hurtigt, som om hun havde taget Mod til sig, og da hun talte, havde hun Besvær med at hente Aanden. Hun smilte nervøst.

«Goddag. Det var morsomt, at jeg traf Dem.»

Gud, hvor hans Hjærte stred; det slog ikke, men det skalv. Han vilde sige noget, det lykkedes ikke, blot hans Læber gik. Der stod en Duft ud fra hendes Klæder, hendes gule Kjole, eller kanske var det fra hendes Mund. Han havde i dette Øjeblik ikke noget Indtryk ^[42] af hendes Ansigt; men han genkendte hendes fine Skuldre og saa hendes lange, smale Haand paa Parasolskaftet. Det var hendes højre Haand. Haanden bar Ring.

I de første Sekunder tænkte han ikke over dette og havde ingen Følelse af Ulykke. Men hendes Haand var forunderlig smuk.

«Jeg har været en hel Uge i Byen,» vedblev hun; «men jeg har ikke set Dem. Jo, jeg har set Dem en Gang paa Gaden; der var nogen, som sagde, at det var Dem. De er bleven saa stor.»

Han mumled

«Jeg vidste, De var i Byen. Skal De være her længe?»

«Nogle Dage. Nej, ikke længe. Jeg skal hjem igen.»

«Jeg takker Dem, fordi jeg fik hilse paa Dem,» sagde han.

Pause.

«Ja, forresten er jeg nok gaaet vild,» sagde hun igen. «Jeg bor hos Kammerherrens; hvilken Vej er det?»

«Jeg skal følge Dem, hvis jeg faar Lov.»

^[43] De gik.

«Er Otto hjemme?» spurgte han forat sige noget.

«Ja, han er hjemme,» svared hun kort.

Nogle Mænd kom ud af en Port, de bar et Pianoforte mellem sig og spærred Fortauget. Victoria veg af tilvenstre, hun lagde hele Siden ind til sin Ledsager. Johannes saa paa hende.

«Om Forladelse,» sagde hun.

Der gled en Vellyst gennem ham ved denne Berøring, hendes Aande stod ham et Øjeblik lige paa Kindet.

«Jeg ser, De bærer Ring,» sagde han. Og han smilte og saa ligegyldig ud. «Jeg kan kanske lykønske Dem?»

Hvad vilde hun svare? Han saa ikke paa hende, men holdt Aanden.

«Og De?» svared hun, «har ikke De faaet Ring? Naa, ikke det. Der var virkelig nogen, som fortalte... Man hører saa meget om Dem nu om Dagen, det staar i Aviserne.»

«Det er nogle Digte, jeg har skrevet,» svared han. «Men De har vel ikke set dem.»

«Var det ikke en hel Bog? Jeg synes...»

[44] «Jo, det var en liden Bog ogsaa.»

De kom til en Plads, hun havde ikke Hastværk, skønt hun skulde til Kammerherrens, hun satte sig paa en Bænk. Han stod foran hende.

Da rakte hun ham pludselig Haanden og sagde:

«Sæt Dem De ogsaa.»

Og først da han havde sat sig, slap hun hans Haand.

Nu eller aldrig! tænkte han. Han forsøgte igen at slaa an en spøgende og ligegyldig Tone, han smilte, saa ud i Luften. Godt.

«Jasaa, De er forlovet og vil ikke engang sige mig det. Jeg, som er Deres Nabo der hjemme.»

Hun betænkte sig.

«Det var ikke netop det, jeg vilde snakke med Dem om idag,» svared hun.

Han blev med ét alvorlig og sagde lavt:

«Jaja, jeg skønner det nok alligevel.»

Pause.

Han begyndte igen:

«Jeg vidste naturligvis hele Tiden, at det ^[45]ikke kunde nytte mig... ja, at det ikke blev mig, som... Jeg var bare Møllerens Søn, og De... Naturligvis er det saa. Og jeg forstaar ikke engang, at jeg tør sidde her ved Siden af Dem nu. For jeg skulde staa foran Dem, eller jeg skulde ligge dør borte, paa Knæ. Det var det rette. Men det er ligesom... Og alle disse Aar, jeg har været borte, har ogsaa gjort sit. Det er ligesom jeg tør mere nu. For jeg ved jo, at jeg ikke er noget Barn længer, og jeg ved ogsaa, at De ikke kan kaste mig i Fængsel, om De vilde det. Derfor tør jeg sige dette. Men De maa ikke blive vond paa mig for det; jeg vil heller tie.»

«Nej, snak De. Sig det, De vil.»

«Kan jeg det? Det, jeg vil? For da maatte heller ikke Deres Ring forbyde mig noget.»

«Nej,» svared hun lavt, «den forbyder Dem ikke noget. Nej.»

«Hvad? Ja, men hvad er det da? Ja, Gud velsigne Dem, Victoria, tager jeg ikke fejl?» Han sprang op og luded sig forover forat ^[46]se hende ind i Ansigtet. «Jeg mener, betyder ikke Ringen noget?»

«Sæt Dem igen.»

Han satte sig.

«Aa nej, De skulde vide, hvor jeg har tænkt paa Dem; Herregud, var der nogensinde en anden liden Tanke i mit Hjærte! Af alle, jeg saa, og alle, jeg vidste om, saa var der ikke andre Mennesker i Verden end De. Jeg var ikke istand til at tænke anderledes: Victoria er den skønneste og herligste, og hende kender jeg! *Frøken* Victoria, tænkte jeg altid. Ikke for det, jeg forstod saa vel, at ingen var Dem fjærnere end jeg; men jeg vidste af Dem – ja, det var slet ikke saa lidet for mig – og at dør leved De og kanske husked paa mig iblandt. Naturligvis husked De mig ikke; men jeg har siddet mangen Aften paa min Stol og tænkt, at kanske De husked mig

iblandt. Ved De, saa aabned ligesom Himlen sig for mig, Frøken Victoria, og saa skrev jeg Digte til Dem og købte Blomster til Dem for alt, jeg ejed, og tog hjem og satte i Glas. Alle mine Digte er til Dem, det er bare nogle faa, som ikke er det, og de er [47] ikke trykte. Men De har vel ikke læst dem, som er trykte heller. Nu har jeg begyndt paa en stor Bog. Aa ja, Gud, hvor jeg er Dem taknemmelig, for jeg er saa fuld af Dem, og det er hele min Glæde. Altid saa hørte eller saa jeg noget, som mindte mig om Dem, hele Dagen, om Nætterne ogsaa. Jeg har skrevet Deres Navn i Taget, det ligger jeg og ser paa; men Pigen, som gør istand hos mig, ser det ikke, jeg har skrevet det saa lidet forat have det for mig selv. Det er en vis Glæde for mig.»

Hun vendte sig bort, aabned sit Kjolebryst og tog et Papir ud.

«Se her!» sagde hun tungt aandende. «Jeg har klippet det ud og gæmt det. De kan gærne faa vide det, jeg læser det om Aftenerne. Den første Gang viste Papa mig det, og jeg gik til Vinduet og læste det. Hvor er det henne? jeg finder det ikke, sagde jeg og vendte Avisen. Men da læste jeg det allerede, og jeg var saa glad.»

Der stod en Duft fra hendes Bryst paa Papiret; hun aabned det selv og viste ham det, [48] et af hans første Digte, fire Smaavers til hende, til Ryttersken paa den hvide Hest. Det var et Hjærtens enfoldige og hæftige Tilstaaelse, Udbrud, der ikke kunde holdes tilbage, men som sprang op af Linjerne som Stjærner, der tændtes.

«Ja,» sagde han, «det har jeg skrevet. Det er saa længe siden, det var en Nat, Poplerne udenfor mit Vindu rasled saa, da skrev jeg det. Gæmmer De det virkelig igen? Tak! De gæmte det igen. Aa!» udbrød han betagen, og hans Stemme var ganske lav, «tænk, at De ikke sidder længer borte, end nu. Jeg føler Deres Arm imod min, der staar en Varme ud fra Dem. Mangen Gang, naar jeg var alene og tænkte paa Dem, frøs jeg af Bevægelse; men nu er jeg varm. Da jeg var hjemme sidst, var De dejlig da ogsaa; men De er dejligere nu. Det er Øjnene og Øjenbrynene, Deres Smil, – nej, jeg ved ikke, hvad jeg siger, det er altsammen, alt ved Dem.»

Hun smilte og saa paa ham med halvlukkede Øjne, der blaaed mørkt under de lange Vipper. Hun havde et varmt Skær. Hun syntes at være et Bytte for den højeste Glæde [49] og tog efter ham med en ubevidst Bevægelse med Haanden.

«Tak!» sagde hun.

«Nej, Victoria, tak mig ikke,» svared han. Hele hans Sjæl strømmed imod hende, og han vilde sige mere, sige mere; det blev til forvirrede Udbrud, han var som

beruset. «Ja, men Victoria, hvis De er lidt glad i mig... jeg ved det ikke, men sig, at De er det, selv om det ikke er saa. Vær saa snil! Aa, jeg skulde love Dem at blive noget, blive meget, uhørt meget næsten. De aner ikke, hvad jeg kunde blive til; jeg grubler over det iblandt og ved, at jeg er aldeles fuld af ugjorte Gærninger. Mangen Gang strømmer det ud af mig, om Natten gaar jeg og gynger op og ned paa Gulvet i mit Værelse, fordi jeg er fuld af Syner. Der ligger en Mand i Værelset ved Siden af, han faar ikke sove, han banker i Væggen. Naar Morgenen gryr, kommer han ind til mig og er rasende. Det gør ikke noget, jeg bryder mig ikke om ham; for da har jeg tænkt saa længe paa Dem, at jeg synes, De er hos mig. Jeg gaar til Vinduet og synger, det begynder at [50] blive lidt lyst, Popleerne rasler udenfor. Godnat! siger jeg imod Dagen. Det er til Dem. Nu sover hun, tænker jeg, Godnat, Gud velsigne hende! Saa lægger jeg mig. Saaledes gaar det Aften efter Aften. Men aldrig har jeg troet, at De var saa dejlig, som De er, Victoria. Nu vil jeg huske Dem saaledes, naar De rejser; saaledes som De er nu. Jeg vil huske Dem saa tydeligt...»

«Kommer De ikke hjem?»

«Nej. Jeg er ikke færdig. Jo, jeg kommer. Jeg rejser nu. Jeg er ikke færdig, men Alverdens Ting vil jeg gøre. Driver De stundom i Haven nu? Gaar De nogensinde ud en Aften, Victoria? Jeg kunde se Dem, jeg kunde faa hilse paa Dem kanske, det er ikke for noget andet. Men hvis De er lidt glad i mig, hvis De taaler mig, udstaar mig, saa sig... gør mig den Glæde... Ved De, der er en Palme, som blomstrer bare én Gang i sit Liv, og den blir dog sytti Aar. Talipotpalmen. Men den blomstrer bare én Gang. Nu blomstrer jeg. Jo, jeg skaffer mig Penge og rejser hjem. Jeg sælger det, jeg har skrevet; jeg skriver nemlig [51] paa en stor Bog, og den sælger jeg nu, straks imorgen, alt, hvad jeg har færdigt. Jeg faar en hel Del for det. Vilde De da, at jeg skulde komme hjem?»

«Ja.»

«Tak, Tak! Tilgiv mig, hvis jeg haaber formeget, tror formeget, det er saa dejligt at tro usædvanlig meget. Dette er den lykkeligste Dag, jeg har levet...»

Han tog Hatten af og lagde den ved Siden af sig.

Victoria saa sig om, der kom en Dame nedad Gaden og højere oppe en Kone med en Kurv. Victoria blev urolig, hun tog efter sit Ur.

«Maa De gaa nu?» spurgte han. «Sig noget, før De gaar, lad mig faa høre Deres... Jeg elsker Dem og siger det nu. Det vil da afhænge af Deres Svar, om jeg... De

raader saa aldeles over mig. Hvad svarer De?»

Pause.

Han sænker Hovedet.

«Nej, sig det ikke!» bad han.

«Ikke her,» svared hun. «Jeg skal gøre det dernede.»

[52] De gik.

«Man siger, at De skal gifte Dem med Smaapigen, Pigen, hende, som De redded; hvad hedder hun?»

«Med Camilla, mener De?»

«Camilla Sejer. Man siger, at De skal gifte Dem med hende.»

«Jasaa. Hvorfor spørger De om det? Hun er ikke voksen engang. Jeg har været i hendes Hjem, det er saa stort og rigt, et Slot, som Deres eget; jeg har været der mange Gange. Nej, hun er ikke voksen.»

«Hun er femten Aar. Jeg har truffet hende, vi har været sammen. Jeg blev meget indtaget i hende. Hvor hun dog er nydelig!»

«Jeg skal ikke gifte mig med hende,» sagde han.

«Naa, ikke det.»

Han saa paa hende. En Rykning gik over hans Ansigt.

«Men hvorfor siger De dette nu? Vil De henlede min Opmærksomhed paa en anden?»

Hun gik afsted med hurtige Skridt og svared ikke. De befandt sig udenfor Kammerherrens. [53] Hun tog hans Haand og trak ham med ind i Porten, opad Trappen.

«Jeg skal ikke ind,» sagde han halvt forundret.

Hun trykked paa Klokken, hun vendte sig mod ham, og hendes Bryst bølged.

«Jeg elsker Dem,» sagde hun. «Forstaar De det? Det er Dem, jeg elsker.»

Pludselig trak hun ham hastigt ned ad Trappen igen, tre, fire Trin, slog sine Arme om ham og kyssed ham. Hun skalv imod ham.

«Det er Dem, jeg elsker,» sagde hun igen, stakaandet og med ganske berusede Øjne.

Entrédøren aabnedes ovenpaa. Hun rev sig løs og iled opad Trappen.

IV

[54] Det lider henad Morgen, Dagen gryr, en blaalig, skælvende Septemberdag.

Det suser mildt i Poplerne i Haven. Et Vindu gaar op, en Mand læner sig ud af det og nynner. Han har ingen Frakke paa, han ser ud i Verden som en upaaklædt Galning, der inat har drukket sig drukken i Lykke.

Han vender sig pludselig bort fra Vinduet og ser mod sin Dør; nogen har banket paa hos ham. Han raaber: Kom! En Mand træder ind.

«Godmorgen!» siger han imod den indtrædende.

Det er en ældre Mand, han er bleg og rasende, og han bærer en Lampe med sig, fordi det endnu ikke er ganske lyst.

[55] «Jeg vil endnu engang henstille til Dem, Hr. Møller, Hr. Johannes Møller, om De synes, at dette er rimeligt,» stammer Manden forbittret.

«Nej,» svarer Johannes, «De har Ret. Jeg har skrevet noget, det faldt mig saa villigt ind, se, alt dette har jeg skrevet, jeg har været heldig inat. Men nu er jeg færdig. Jeg aabned blot Vinduet og sang lidt.»

«De brølte,» siger Manden. «Det er den højeste Sang, jeg har hørt, forstaar De. Og endnu er det midt paa Natten.»

Johannes griber i sine Papirer paa Bordet, tager en Haandfuld store og smaa Ark.

«Se her!» raaber han. «Jeg siger Dem, det har aldrig gaaet saa godt for mig. Det var som et langt Lyn. Jeg har engang set et Lyn, som fulgte en Telegraftraad, Gud hjælpe Dem, det saa ud som et Lagen af Ild. Slig har det strømmet hos mig inat. Hvad skal jeg gøre? Jeg tror ikke, De vil have noget imod mig mere, naar De hører, hvorledes det hænger sammen. Jeg sad her og skrev, hører De, jeg rørte mig ikke; jeg husked paa Dem og var stille. Saa kommer det Øjeblik, da jeg ikke husker det [56] længer, mit Bryst vilde sprænges, kanske rejste jeg mig da, kanske rejste jeg mig ogsaa engang til i Nattens Løb og gik nogle Gange rundt Gulvet. Jeg var saa glad»

«Jeg hørte Dem ikke saa meget inat,» siger Manden. «Men det er aldeles utilgiveligt af Dem at aabne Vinduet nu, paa denne Tid af Døgnet, og skraale slig.»

«Javel. Jo, det er utilgiveligt. Men nu har jeg jo forklaret Dem det. Jeg har havt en Nat uden Mage, skal De vide. Igaar opleved jeg noget. Jeg gaar paa Gaden og møder min Lykke, aa, hør mig, møder min Stjerne og min Lykke. Ved De, og saa kysser hun mig. Hendes Mund var saa rød, og jeg elsker hende, hun kysser mig og beruser mig. Har De nogensinde skælveth saa stærkt i Munden, at De ikke kunde tale? Jeg kunde ikke tale, mit Hjærte rysted min hele Krop. Jeg løb hjem og faldt i Søvn; jeg sad her paa Stolen og sov. Da det blev Aften, vaagned jeg. Min Sjel gynged op og ned i mig af Stemning, og jeg begyndte at skrive. Hvad jeg skrev? Her er det! Jeg var behersket af en sælsom og herlig Tankegang, Himlene ^[57] aabnedes, det var ligesom en varm Sommerdag for min Sjel, jeg fik Vin af en Engel, jeg drak den, det var berusende Vin, jeg drak den af en Granatskaal. Hørte jeg, om Klokken slog? Saa jeg, at Lampen brændte ud? Gud give, De forstod det! Jeg gennemleved det hele paany en Gang til, jeg gik igen med min Elskede paa Gaden, og alle vendte sig efter hende. Vi gik i Parken, vi mødte Kongen, jeg førte min Hat til Jorden for ham af Glæde, og Kongen vendte sig efter hende, efter min Elskede, for hun er saa stor og dejlig. Vi gik ned i Byen igen, og alle Skolebørnene vendte sig efter hende, for hun er ung og har en lys Kjole. Da vi kom til et rødt Stenhus, gik vi ind. Jeg fulgte hende opad Trappen og vilde knæle for hende. Da slog hun Armene om mig og kyssed mig. Dette hændte mig igaar Aftes, det er ikke længer siden. Hvis De spurgte mig om, hvad jeg har skrevet, saa er det en eneste ustandselig Sang til Glæden, til Lykken, jeg har skrevet. Det var ligesom Lykken laa nøgen foran mig med en lang, leende Hals og vilde imod mig.»

«Ja, jeg vil virkelig ikke have mere Snak ^[58] med Dem,» siger Manden ærgerlig og opgivet. «Jeg har talt til Dem for sidste Gang.»

Johannes standser ham ved Døren.

«Vent lidt. Nej, De skulde have set, at De fik ligesom Sol over Ansigtet. Jeg saa det nu, da De vendte Dem, det var Lampen, den satte en Solplet paa Deres Pande. De var ikke saa forbittret mere, jeg saa det. Jeg aabned Vinduet, javel, jeg sang for højt. Jeg var alles glade Broder. Saaledes gaar det iblandt, Forstanden dør. Jeg burde have betænkt, at De sov endnu...»

«Hele Byen sover endnu.»

«Ja, det er tidligt. Jeg vil forære Dem noget. Vil De modtage dette? Det er af Sølv, jeg har faaet det. En liden Pige, som jeg engang redded, har foræret mig det. Værsaagod! Det rummer tyve Cigaretter. De vil ikke modtage det? Jasaa, De røger ikke. Maa jeg komme ind til Dem imorgen og undskyldte mig? Jeg vilde gerne gøre noget, bede Dem tilgive mig...»

«Godnat.»

«Godnat. Jeg skal lægge mig nu. Jeg [59] lover Dem det. De skal ikke høre en Lyd herinde mere. Og for Fremtiden skal jeg tage mig bedre i Agt.»

Manden gik.

Johannes aabned pludselig Døren igen og føjed til:

«Det er sandt, jeg rejser nu. Jeg skal ikke forstyrre Dem mere, jeg rejser imorgen. Jeg glemte at sige det.»

*

Han rejste ikke. Forskellige Ting opholdt ham, han havde nogle Ærinder at besørge, noget at købe, noget at betale, det blev Morgen og Aften. Han tumled om som sandseløs.

Til sidst ringte han paa hos Kammerherrens. Var Victoria tilstede?

Victoria var i Ærinder.

Han forklarer, at de var fra samme Sted, Frøken Victoria og han, han vilde bare have hilst paa hende, hvis hun havde været tilstede, have tilladt sig at hilse paa hende. Han vilde have sendt en Besked hjem. Godt.

Saa gik han ud i Byen. Hun var kanske [60] at træffe, at opdage, hun sad kanske i en Vogn. Han vandred om til om Aftenen. Udenfor Teatret saa han hende, han hilste, smilte og hilste, og hun besvared hans Hilsen. Han vilde træde frem til hende, det var blot nogle Skridt, – da ser han, at hun ikke er alene, hun har Otto med sig, Kammerherrens Søn. Han var i Løjtnants Uniform.

Johannes tænkte: nu giver hun mig kanske et Vink, et lidet Tegn med Øjnene? Hun skyndte sig ind i Teatret, rød, med ludende Hoved, som om hun vilde gæmme sig.

Kanske kunde han se hende derinde? Han fik Billet og gik ind.

Han vidste af Kammerherrens Loge, javel, disse rige Mennesker havde Loge. Der sad hun i al sin Herlighed og saa sig omkring. Saa hun paa ham? Aldrig!

Da Akten var ude, passed han hende op ude paa Gangen. Han hilste igen; hun saa paa ham lidt forundret og nikked.

«Det er hør inde, du kan faa Vand,» sagde Otto og pegte fremad.

De gik forbi.

[61] Johannes saa efter dem. En underlig Dæmring lagde sig for hans Øjne. Alle disse Mennesker var ærgerlige paa ham og puffed ham; han bad mekanisk om Forladelse og blev staaende. Dør forsvandt hun.

Da hun kom tilbage, bukked han dybt for hende og sagde:

«Undskyld, Frøken...»

«Det er Johannes,» sagde hun præsenterende. «Kender du ham igen?»

Otto svared og saa mysende paa ham.

«De vil formodentlig vide, hvorledes det staar til hjemme,» vedblev hun, og hendes Ansigt var skønt og roligt. «Jeg ved virkelig ikke, men det er vist godt. Udmærket. Jeg skal hilse Møllerens.»

«Tak. Rejser Frøkenen snart?»

«En af Dagene. Joda, jeg skal hilse.»

Hun nikked og gik.

Johannes saa igen efter hende, til hun var forsvundet, saa begav han sig ud. En evig Vandring, en tung og trist Gang Gade op og Gade ned slog Tiden ihjæl. Klokken ti stod han udenfor Kammerherrens og vented. Nu [62] slutted Teatrene, nu kom hun. Han kunde kanske aabne Vogndøren, tage Hatten af, aabne Vogndøren og bøje sig til Jorden!

Endelig en halv Time senere kom hun. Kunde han blive staaende der ved Porten og igen bringe sig i Erindring? Han iled opad Gaden og saa sig ikke om. Han hørte, at Porten hos Kammerherrens gik op, at Vognen kørte ind, og at Porten atter sloges i. Da vendte han om.

Nu vedblev han at drive frem og tilbage foran Huset i en Time. Han ventede ikke paa nogen og havde intet Ærinde. Pludselig aabnes Porten indenfra, og Victoria stiger igen ud paa Gaden. Hun har ikke Hat paa og har kun kastet et Shawl over Skuldrene. Hun smiler halvt bange, halvt forlegen og spørger til en Begyndelse:

«Gaar De her og tænker?»

«Nej,» svarer han. «Om jeg tænker? Jeg gaar her bare.»

«Jeg saa Dem gaa op og ned her udenfor, og saa vilde jeg... Jeg saa Dem fra mit Vindu. Jeg maa ind igen straks.»

[63] «Tak, fordi De kom, Victoria. Jeg var saa fortvivlet for lidt siden, og nu er det over. Undskyld, at jeg hilste paa Dem i Teatret; jeg har desværre ogsaa spurgt efter Dem her hos Kammerherrens, jeg vilde træffe Dem og faa vide, hvad De mente, hvad Deres Mening er.»

«Ja,» sagde hun, «det ved De jo. Jeg sagde saa meget i Forgaars, at det kunde De ikke misforstaa.»

«Jeg er endnu lige uvis paa alt.»

«Lad os ikke snakke mere om det. Jeg har sagt nok, jeg har sagt meget formeget, og jeg gør Dem ondt nu. Jeg elsker Dem, jeg løj ikke i Forgaars og lyver ikke nu; men der er saa meget, som skiller os. Jeg holder meget af Dem, taler gjerne med Dem, heller med Dem end nogen anden, men... Ja, jeg tør ikke staa her længer, man kan se os fra Vinduerne. Johannes, der er saa mange Grunde, som De ikke kender, saa De skal ikke bede mig mere om at sige, hvad jeg mener. Jeg har tænkt paa det Nat og Dag; jeg mener, hvad jeg har sagt. Men det blir umuligt.»

«Hvad blir umuligt?»

[64] «Det hele. Altsammen. Hør, Johannes, lad mig slippe at være stolt for os begge.»

«Javel. Godt. Det skal De slippe! Men altsaa narred De mig i Forgaars. Det gik saaledes til, at De traf mig paa Gaden, og saa var De i god Stemning, og saa...»

Hun vendte sig og vilde gaa ind.

«Har jeg gjort noget galt?» spurgte han. Hans Ansigt var blegt og ukendeligt. «Jeg mener, hvad har jeg forspildt Deres...? Har jeg paa disse to Dage og to Nætter

forbrudt noget?»

«Nej, det er ikke det. Jeg har bare tænkt det over; har ikke De det? Det har hele Tiden været umuligt, ved De. Jeg holder af Dem, sætter Pris paa Dem...»

«Og agter Dem.»

Hun ser paa ham, hans Smil krænker hende, og hun fortsætter hæftigere:

«Herregud, forstaar De ikke selv, at Papa vilde nægte Dem det? Hvorfor tvinger De mig til at sige det? De skønner det selv. Hvad skulde det have blevet til? Har jeg ikke Ret?»

Pause.

[65] «Jo,» svarer han.

«Desuden,» vedbliver hun, «der er saa mange Grunde.. Nej, De maa virkelig ikke komme efter mig til Teatret mere. Jeg blev ganske bange for Dem. Det maa De aldrig mere.»

«Nej,» siger han.

Hun tager hans Haand.

«Kan De ikke komme hjem en Tur? Jeg vilde glæde mig meget til det. Hvor Deres Haand er varm; jeg fryser. Nej, nu maa jeg gaa. Godnat.»

«Godnat,» svarer han.

*

Gaden laa kold og graa opover Byen, den saa ud som et Belte af Sand, en evig Vej at gaa. Han stødte paa en Gut, som solgte gamle, ødelagte Roser; han raabte paa ham, tog en Rose, gav Gutten en Femkrone i Guld og gik videre. Kort efter saa han en Klynge af Børn, der legte ved en Port. En Gut paa ti Aar sidder stille og ser paa; han har gamle, blaa Øjne, der følger Legen, hule Kinder og en firkantet [66] Hage, og paa Hovedet bar han en Lue af Lærred. Det var Foret af en Lue. Dette Barn brugte Paryk, en Haarsygdom havde vansiret dette Hoved for bestandig. Hans Sjæl var kanske ogsaa aldeles vissen.

Alt dette lagde han Mærke til, skønt han ikke havde nogen klar Forestilling om, paa hvilken Kant af Byen han befandt sig, eller hvorhen han gik. Det begynte ogsaa at

regne, han kendte det ikke og slog ikke sin Paraply op, skønt han havde baaret den med sig den hele Dag.

Da han omsider kom til en Plads, hvor der stod Bænke, gik han hen og satte sig. Det regned mere og mere, han slog ubevidst Paraplyen op og blev siddende. Efter kort Tid overfaldt der ham en uovervindelig Døsighed, hans Hjerne laa i Taage, han lukked Øjnene og begyndte at nikke og sove.

En Stund efter vaagned han ved, at nogle Forbigaaende talte højt. Han rejste sig og drev videre. Hans Hjerne var bleven klarere, han husked, hvad der var foregaaet, alle Hændelser, endog Gutten, som han gav fem Kroner for en [67] Rose. Han forestilled sig den lille Herres Henrykkelse, naar han opdaged denne forunderlige Mynt blandt sine Skillinger, at det ikke var en Femogtyve Øre, men en Femkrone i Guld. Gaa med Gud!

Og de andre Børn var kanske fordrevne af Regnen og legte videre i Porten, hopped Paradis, kiksede med Kugler. Og den vansirede Olding paa ti Aar sad og saa paa. Hvo ved, kanske sad han og glæded sig over noget, kanske havde han en Dukke i Kammeret i Baggaarden, en Sprællemænd, en Snurrebas. Han havde kanske ikke tabt alt i Livet, der var et Haab i hans visne Sjæl.

Der dukker en fin, spinkel Dame op foran ham. Han rykker til, standser. Nej, han kendte hende ikke. Hun var kommet fra en Sidegade og iled afsted, og hun havde ingen Paraply, skønt Regnen strømmed ned. Han indhented hende, saa paa hende og gik forbi. Hvor hun var fin og ung! Hun blev vaad, hun forkøled sig, og han turde ikke nærme sig hende. Saa slog han sin Paraply ned, forat hun ikke skulde være alene om at [68] blive vaad. Da han kom hjem, var det over Midnat.

Der laa et Brev paa hans Bord, et Kort, det var en Indbydelse. Sejers vilde glæde sig, om han kunde komme til dem imorgen Aften. Han vilde træffe kendte Folk, blandt andre – kunde han gætte? – Victoria, Slotsfrøkenen. Venlig Hilsen.

Han sovned paa sin Stol. Et Par Timer senere vaagned han og frøs. Halvt vaagen, halvt sovende, gennemfaret af Kuldegysninger, træt af Dagens Modgang satte han sig til Bordet og vilde besvare Kortet, denne Indbydelse, som han ikke agted at modtage.

Han skrev sit Svar og vilde bringe det ned i Postkassen. Pludselig slaar det ham, at ogsaa Victoria var buden. Jasaa, hun havde intet nævnt til ham, hun havde frygtet

for, at han vilde komme, hun vilde være ham kvit derude blandt de fremmede Mennesker.

Han river sit Brev istykker, skriver et nyt og takker, han vilde komme. En indvortes Hæftighed faar hans Haand til at skælve, en egen glad Forbittrelse griber ham. Hvorfor [69] skulde han ikke gaa? hvorfor skulde han skjule sig? Basta.

Hans voldsomme Sindsbevægelse løber af med ham. Han river med et Ryk en Haandfuld Blade af sin Datokalender paa Væggen og sætter sig en Uge forlangt frem i Tiden. Han indbilder sig, at han er glad for noget, henrykt over al Maade, han vil nyde denne Stund, han vil tænde sig en Pibe, sætte sig Paa Stolen og gotte sig. Piben er ganske i Ustand, han leder forgæves efter en Kniv, en Krads og rykker pludselig den ene Viser af Klokken i Krogen til at rense Piben med. Denne Ødelæggelse gør ham godt at se paa, den faar ham til at le i sit Indre, og han spejder omkring efter mere, som han kunde bringe i Uorden.

Tiden gaar. Han kaster sig tilsidst fuldt paaklædt i sine vaade Klæder paa Sengen og sovner ind.

Da han vaagned, var det langt paa Dag. Det regned fremdeles, der var vaadt paa Gaden. Hans Hoved var i Vildrede, Rester af de Drømme, han havde haft, blanded sig med Gaarsdagens Oplevelser; han følte ingen Feber, tværtimod, [70] hans Hede havde lagt sig, en Svalhed stod imod ham, som om han havde vandret i en lummer Skog den hele Nat og nu befandt sig i Nærheden af et Vand.

Det banker, Postbudet bringer ham et Brev. Han aabner det, ser paa det, læser det og har vanskeligt for at forstaa det. Det var fra Victoria, en Seddel, et Halvark: hun havde glemt at fortælle ham, at hun skulde til Sejers iaften; hun ønskede at træffe ham der, hun vilde give ham bedre Forklaring, vilde bede ham glemme hende, tage det som en Mand. Undskyld det tarvelige Papir. Venlig Hilsen.

Han gik ud i Byen, spiste, gik hjem igen og skrev endelig et Afslag til Sejers, han kunde ikke komme, han vilde have det tilgode til for Eksempel imorgen Aften.

Dette brev sendte han afsted med Bud.

V

[71] Nu kom Høsten, Vicoria var hjemrejst, og den lille afsides Gade laa som før med sine Huse og sin Stilhed. I Johannes' Værelse var der Lys om Nætterne. Det tændtes om Aftenen med Stjærnerne og sluktes, naar det gryed af Dag. Han arbejded og stred, han skrev paa sin store Bog.

Der gik Uger og Maaneder; han var alene og søgte ingen, til Sejers kom han ikke mere. Ofte drev hans Fantasi en gal Leg med ham og blanded ind i hans Bog uvedkommende Paafund, som han senere maatte stryge ud og kaste bort. Dette satte ham meget tilbage. En pludselig [72] Støj i Nattens Stilhed, en Vogns Rumlen paa Gaden kunde give hans Tanke et Stød og bringe den ud af sin Bane:

Afvejen for denne Vogn paa Gaden, varsko!

Hvorfor? Men hvorfor skulde man egentlig tage sig i Agt for denne Vogn? Den rulled forbi, nu er den kanske ved Hjørnet. Kanske staar der en Mand uden Overfrakke, uden Lue, han staar foroverbøjet og møder Vognen med Hovedet, han vil blive overkørt, ubodelig kvæstet, dræbt. Manden vil dø, det er hans Sag. Han knapper ikke Knapperne i sin Skjorte mere, og han har ophørt med at snøre sine Sko om Morgenens, han gaar med alting aabent, hans Bryst er nøgent og magert; han skal dø... En Mand laa paa sit sidste, han skrev et Brev til en Ven, en Billet, en liden Bøn. Manden døde, og han efterlod dette Brev. Det havde Dato og Underskrift, det var skrevet med store og smaa Bogstaver, skønt han, som skrev det, skulde dø om en Time. Det var saa underligt. Han havde ogsaa slaaet den sedvanlige Sving under sit Navn. Og en Time efter var han død... Der var en anden Mand. Han ligger [73] alene i et lidet Værelse, der er panelet med Træ og blaamalet. Hvad saa? Intet. I den hele vide Verden er han den, som nu skal dø. Dette optager ham; han tænker paa det, indtil han er udmattet. Han ser, at det er Aften, at Klokken paa Væggen er otte, og han begriber ikke, at den ikke slaar. Klokken slaar ikke. Den er ovenikøbet nogle Minutter over otte, og den vedbliver at tikke, men den slaar ikke. Stakkars Mand, hans Hjerne har allerede begyndt at sove, Klokken har slaaet, og han har ikke mærket det. Saa stikker han Hul i sin Moders Billede paa Væggen, – hvad skal han med dette Billede mere, og hvorfor skal det være helt

efter ham? Hans trætte Øjne falder paa Blomsterpotten paa Bordet, og han strækker Haanden ud og river sagte og eftertænksomt den store Blomsterpotte ned paa Gulvet, saa den gaar istykker. Saa kaster han sit Cigaretmundstykke af Rav ud af Vinduet. Hvad skal han med det mere? Det synes ham saa indlysende, at det ikke behøver at ligge igen efter ham. Og om en Uge var Manden død...

Johannes rejser sig og driver op og ned ad [74] Gulvet. Naboen i Værelset ved Siden af vaagner, hans Snorken er standset, og der lyder et Suk, et forpint Støn fra ham. Johannes gaar paa Taa hen til Bordet og sætter sig igen. Vinden suser i Poplerne udenfor hans Vindu og bringer ham til at fryse. De gamle Popler er ribbede for Løv og ligner Sørgelige Vanskabninger; nogle knudrede Grene sliber mod Husets Væg og frembringer en knagende Lyd, som en Træmaskine, et gistent Stampeværk, der gaar og gaar.

Han kaster Øjnene ned paa sine Papirer og læser over. Javel, hans Fantasi har atter ført ham vild. Han har intet at bestille med Døden og en forbikørende Vogn. Han skriver om en Have, om en grøn og frodig Have ved sit Hjem, Slotshaven. Det er den, han skriver om. Den ligger død og nedsneet nu, men det er den, han skriver om alligevel, og der er slet ikke Vinter og Sne, men der er Vaar og Duft og milde Vinde. Og det er Aften. Vandet nedenfor ligger stille og dybt, det er som en Sjø af Bly; Syrinerne dufter, Hæk efter Hæk staar med Knopper og grønne Blade, og Luften er saa [75] stille, at Orfuglen høres at spille paa den anden Side af Vaagen. I en af Gangene i Haven staar Victoria, hun er alene, hvidklædt, tyve Sommere gammel. Der staar hun. Hendes Skikkelse er højere end de højeste Rosenbuske, hun ser udover Vandet, ud til Skogene, til de sovende Bjærge i det Fjærne; hun ser ud som en hvid Sjæl midt i den grønne Have. Nede fra Vejen høres Fodtrin, hun tager nogle Skridt frem, ned til det bortgæmte Lysthus, læner sig paa Albuerne mod Muren og ser ned. Manden nede paa Vejen tager sin Hat af, sænker den næsten til Jorden og hilser. Hun nikker tilbage. Manden ser sig om, der er ingen paa Vejen, som udspejder ham, og han gør nogle Skridt op til Muren. Da viger hun tilbage og raaber: Nej, nej! Hun kaver ogsaa mod ham med Haanden. Victoria, siger han, det var evigt sandt det, De engang sagde, jeg skulde ikke have indbildt mig det, for det er umuligt. Ja, svarer hun, men hvad vil De da? Han er kommet hende ganske nær, blot Muren skiller dem ad, og hans Svar lyder: Hvad jeg vil? Ser De, jeg vil bare staa her et Minut. Det er for sidste Gang. Jeg vil [76] komme Dem saa nær som muligt; nu staar jeg ikke langt fra Dem! Hun tier. Der gaar et Minut. Godnat, siger han og tager atter Hatten af næsten lige til Jorden. Godnat, svarer hun. Og han gaar, uden at se sig tilbage...

Hvad havde han at bestille med Døden? Han krøller det beskrevne Papir sammen og kaster det hen til Ovn. Der ligger ogsaa andre beskrevne Papirer, som skal brændes, lutter flygtigt Spild fra en Fantasi, som gik over sine Bredder. Og han skriver igen om Manden nede paa Vejen, en vandrende Herre, som hilste og sagde Farvel, da hans Minut var ude. Og tilbage i Haven stod den unge Pige, hun var hvidklædt og tyve Sommere. Hun vilde ikke have ham; nejvel. Men han havde staaet ved den Mur, bagom hvilken hun leved. Saa nær var han hende engang.

*

Der gaar Uger og Maaneder igen, og Vaaren kom. Sneen var allerede borte, det brused langt borte i Rummet som af løste Vande fra Solen til Maanen. Svalerne var komne, og i Skogen [77] udenfor Byen vaagned et spillende Liv af alle Slags hoppende Dyr og Fugle med fremmede Tungemaal. En fersk og sødlig Lugt svæved op fra Jorden.

Hans Arbejde har varet den ganske Vinter. Som en Opsang havde Poplernes tørre Grene knirket mod Husvæggen Nat og Dag; nu var Vaaren kommet, Stormene var forbi, og Stampeværket havde knaget istaa.

Han aabner Vinduet og ser ud, Gaden er allerede rolig, skønt det ikke er Midnat, Stjærnerne blinker paa en Himmel uden Skyer, det tegner til en varm og lys Dag den Dag imorgen. Han hører Bulderet fra Byen, der blander sig med det evige Brus i det Fjærne. Pludselig skingrer en Jærnbanepipe, det er Nattogets Signal; det lyder som et enkelt Hanegal i den stille Nat. Nu er Tiden til Arbejde inde, denne Togfløjte har været som et Bud til ham i hele Vinter.

Og han lukker Vinduet og sætter sig ved Bordet igen. Han kaster de Bøger, han har læst i, tilside og finder Papirerne frem. Han griber Pennen.

[78] Nu er hans store Arbejde næsten færdigt, der mangler blot et Slutningskapitel, en Hilsen som fra et bortsejlende Skib, og han har det allerede i Hovedet:

Der sidder en Herre i et Gæstgiversted ved Vejen, han er paa Gennemrejse og skal langt, langt ud i Verden. Han er graa i Haar og Skæg, og der er gaaet mange Aar hen over ham; men han er stor og stærk endnu, og han er næppe saa gammel, som han ser ud. Udenfor staar hans Vogn, Hestene hviler, Kusken er glad og fornøjet; ti han har faaet Vin og Mad af den Fremmede. Da Herren har indskrevet sit Navn, kender Værten ham og bøjer sig for ham og viser ham megen Ære. Hvem lever paa Slottet nu? spørger Herren. Værten svarer: Kaptejnen; han er meget rig; Fruen er

god mod alle. Mod alle? spørger Herren sig selv og smiler sælsomt, ogsaa mod mig? Og Herren sætter sig til at skrive paa et Papir, og da det er udskrevet, læser han det over, det er et Digt, tungt og roligt, men med mange bittre Ord. Men bagefter river han Papiret istykker, og han vedbliver at sidde der og rive Papiret endnu mere [79] istykker. Da banker det paa hans Dør, og en gulklædt Kvinde træder ind. Hun slaar Sløret op, det er Slotsfruen, Fru Victoria. Hun er skøn som en Majestæt. Herren rejser sig brat, hans mørke Sjæl blir som beskinnet af en Lystreild i samme Nu. De er saa god mod alle, siger han bittert, De kommer ogsaa til mig. Hun svarer ikke, hun staar blot og ser paa ham, og hendes Ansigt blir dunkelt rødt. Hvad vil De? spørger han lige saa bittert som før; er De kommet forat minde mig om det Forgangne? for saa er det sidste Gang, naadige Frue, nu rejser jeg for altid. Og fremdeles svarer ikke den unge Slotsfrue, men hendes Mund bæver. Han siger: Er det Dem ikke nok, at jeg har erkendt min Daarskab én Gang, saa hør, jeg gør det igen: min Hu stod til Dem, jeg var Dem ikke værdig, – er De nu tilfreds? Han fortsætter med stigende Hæftighed: De svared mig Nej, De tog en anden; jeg var en Bonde, en Bjørn, en Barbar, som i min Ungdom var tumlet ind paa en kongelig Vildtbane. Men da kaster Herren sig paa en Stol og hulker og beder: Aa, gaa! tilgiv mig, gaa Deres Vej! Nu [80] er al Rødme vegen fra Slotsfruens Ansigt. Saa siger hun, og hun udtaler Ordene saa langsomt og vel: Jeg elsker Dem; misforstaa mig ikke mere, det er Dem, jeg elsker; Farvel! Og det var sig den unge Slotsfrue, hun lagde Hænderne for Ansigtet og gik hurtigt ud af Døren...

*

Han lægger Pennen ned og læner sig tilbage. Javel, Punktum, Ende. Der laa Bogen, alle de beskrevne Blade, ni Maaneders Arbejde. En varm Tilfredshed risler gennem ham, fordi hans Værk er ført tilende. Og mens han sidder der og ser mod Vinduet, hvorigennem Dagen gryr, summer og banker det i hans Hoved, og hans Aand arbejder videre. Han er fuld at Stemning, hans Hjerne ligger som en uhøstet, vild Have, hvor det damper af Jorden:

Han er paa en hemmelighedsfuld Maade kommet ind i en dyb, uddøet Dal, hvor intet levende findes. Langt borte, alene og efterglemt staar et Orgel og spiller. Han gaar det nærmere, han undersøger det, Orgelet bløder, der rinder Blod ud af dets ene Side, mens det spiller. [81] Længer fremme kommer han til et Torv. Der er alt øde, intet Træ sees og ingen Lyd høres, det er blot et øde Torv. Men paa Sandet er der Mærker efter Folks Sko, og i Luften staar ligesom endnu de sidste Ord, som var udtalt paa Stedet, saa nylig var det forladt. En sælsom Fornemmelse opfylder ham, disse Ord, der staar igen i Luften over Torvet, ængster ham, kommer ham

nærmere, trykker ham. Han slaar dem bort fra sig, og de kommer igen, det er ikke Ord, det er Oldinge, en Gruppe Oldinge, der danser; han ser dem nu. Hvorfor danser de, og hvorfor er de ikke i det mindste glade, naar de danser? Der staar et koldt Pust ud fra dette Selskab af Gamle, de ser ham ikke, de er blinde, og da han raaber til dem, hører de ham ikke, for de er døde. Han vandrer mod Østen, mod Solen, han kommer til et Bjærg. En Røst raaber: Er du ved et Bjærg? Ja, svarer han, jeg staar ved et Bjærg. Da siger Røsten: Det Bjærg, du staar ved, er min Fod; jeg ligger bunden i det yderste Land, kom og løs mig! Saa begiver han sig afsted til det yderste Land. Ved en Bro staar en Mand og passer ham op, [82] han samler Skygger ind; Manden er af Moskus. En isnende Rædsel griber ham ved Synet af denne Mand, som vil tage hans Skygge. Han spytter imod ham og truer ham med knyttede Hænder; men Manden staar urørlig og venter paa ham. Vend om! raaber en Stemme bag ham. Han vender sig og ser et Hoved, som triller afsted paa Vejen og viser ham frem. Hovedet er et Menneskes Hoved, og nu og da ler det stille og tyst. Han følger det. Det triller i Dage og Nætter, og han følger det; ved Havbredden smutter det ned i Jorden og gæmmer sig. Han vader ud i Havet og dukker. Han staar ved en vældig Port, og han møder en stor, gøende Fisk. Den har Faks paa Halsen, og den gør imod ham som en Hund. Bag Fisken staar Victoria. Han strækker Hænderne ud mod hende, hun har ingen Klæder paa, hun ler imod ham, og der blæser en Storm gennem hendes Haar. Da raaber han til hende, han hører selv sit Skrig – og vaagner.

Johannes rejser sig og gaar til Vinduet. Det er bleven næsten lyst, og i det lille Spejl paa Vindusposten ser han, at hans Tindinger er [83] røde. Han slukker Lampen og læser endnu engang i det graa Lys af Dagen den sidste Side i sin Bog. Saa lægger han sig.

*

Ud paa Eftermiddagen den samme Dag havde Johannes betalt sit Værelse, leveret sit Manuskript og forladt Byen. Han var rejst udenlands, ingen vidste hvorhen.

VI

[84] Den store Bog var kommet, et Kongerige, en liden susende Verden af Stemninger, Røster og Syner. Den solgtes, læstes og sattes hen. Nogle Maaneder gaar; da Høsten kom, slynged Johannes ud en ny Bog. Hvad nu? Hans Navn kom med ét paa alles Læber, Heldet fulgte ham, denne nye Bog var skrevet langt borte, fjærnt fra Tildragelserne hjemme, og den var stille og stærk som Vin:

Kære Læser, her er Fortællingen om Didrik og Iselin. Skrevet i den gode Tid, i de smaa Sorgers Dage, da alting var let at bære, skrevet med den allerbedste Vilje om Didrik, som Gud slog med Kærlighed...

[85] Johannes var i fremmed Land, ingen vidste hvor. Og der gik mere end et Aar, før nogen fik det at vide.

*

«Jeg synes, det banker paa Døren,» siger den gamle Møller en Aften.

Og hans Kone og han lytter og sidder stille.

«Nej, det var ingenting,» siger hun saa; «Klokken er ti, det er snart Nat.»

Der gaar flere Minutter.

Da banker det haardt og bestemt paa Døren, som om nogen havde taget Mod til sig og gjort det. Mølleren aabner. Slotsfrøkenen staar udenfor.

«I maa ikke blive forskrækket, det er bare mig,» siger hun og smiler ganske frygtsomt. Hun træder ind; der stilles Stol frem til hende, men hun sætter sig ikke. Hun har bare et Shawl over Hovedet, og paa Fødderne smaa, lave Sko, skønt det endnu ikke er Vaar og tørt paa Vejene.

«Jeg vil bare varsko om, at Løjtnanten kommer i Vaar,» siger hun. «Løjtnanten, min [86] Kæreste. Og han vil kanske skyde Rugde herude. Det var det, jeg vilde varsko om, saa I ikke skulde blive ængstelige.»

Mølleren og hans Kone ser forundret paa Slotsfrøkenen. De var aldrig før bleven varslede, naar Slottets Gæster gik i Skogen og paa Markerne paa Jagt. De takker hende ydmygt.

Victoria træder igen hen til Døren.

«Det var bare det, jeg vilde. Jeg tænkte, I var gamle Folk, det kunde ikke skade, om jeg sagde det.»

Mølleren svarer:

«At Frøkenen vilde det! Og nu er Frøkenen bleven vaad i de smaa Sko.»

«Nej, Vejen er tør,» siger hun kort. «Jeg gik denne Tur alligevel. Godnat.»

«Godnat.»

Hun løfter Klinken og træder atter ud. Da vender hun sig om i Døren og spørger:

«Det er sandt, – Johannes, har I hørt fra ham?»

«Nej, ingenting fra ham, Tak, som spørger. Ingenting.»

[87] «Han kommer vel snart. Jeg tænkte, I havde en Efterretning.»

«Nej, ikke siden ifjor Vaar. Johannes skal være i fremmed Land.»

«Ja, i fremmed Land. Han har det godt. Han skriver selv, at han er i de smaa Sorgers Dage. Saa har han det vel godt.»

«Aaja, aaja, Gud ved det. Vi venter ham; men han skriver ikke til os, ikke til nogen. Vi bare venter ham.»

«Han har det vel bedre, hvor han er, siden hans Sorger er saa smaa. Jaja, han derom. Jeg vilde bare vide, om han kom hjem i Vaar. Godnat igen.»

«Godnat.»

Mølleren og hans Kone gaar efter hende ud. De ser hende vende tilbage til Slottet med oprejst Hoved, stigende med sine smaa Sko henover Sølepytterne paa den opblødte Vej.

Et Par Dage efter er der kommet Brev fra Johannes. Han vender hjem om godt og vel en Maaned, naar han har endnu en ny Bog [88] færdig. Det har gaaet godt for ham i denne lange Tid, et nyt Arbejde var snart fuldført, Alverdens Liv havde vimlet gennem hans Hjærne...

Mølleren begiver sig til Slottet. Paa Vejen finder han et Lommetørklæde, det er mærket med Victorias Bogstaver, hun har mistet det i Forgaars Aftes.

Slotsfrøkenen er ovenpaa, men en Pige tilbyder sig at bringe hende Besked, – hvad var det?

Mølleren afslaar det. Han vil heller vente.

Frøkenen kommer endelig.

«Jeg hører, at De vil tale med mig?» spørger hun og slaar Døren op til en Stue.

Mølleren træder ind, leverer Lommetørklædet og siger:

«Og saa har vi faaet Brev fra Johannes.»

En lys Bevægelse farer over hendes Ansigt, et Øjeblik, et hastigt Øjeblik. Hun svarer:

«Tak skal De have. Jo, Tørklædet er mit.»

«Nu kommer han hjem igen,» fortsætter Mølleren næsten hviskende.

[89] Hun faar en kold Mine.

«Tal højt, Møller; hvem kommer?» svarer hun.

«Johannes.»

«Johannes. Ja, hvad saa?»

«Nej, det var... Vi trodde, at jeg skulde sige det. Vi talte om det, min Kone og jeg, og hun trodde det ogsaa. De spurgte i Forgaars, om han kom hjem i Vaar. Jo, han kommer.»

«Saa er I vel glade da?» siger Slotstfrøkenen.

«Naar kommer han?»

«Om en Maaned.»

«Jasaa. Ja, det var ikke noget ellers?»

«Nej. Vi trodde bare, siden De spurgte... Nej, det var ikke noget ellers. Det var bare dette.»

Mølleren havde igen sænket Stemmen.

Hun følger ham ud. I Gangen møder de hendes Fader, og hun siger til ham i Forbigaaende, højt og ligegyldigt:

«Mølleren fortæller, at Johannes kommer hjem igen. Du husker vel Johannes?"

Og Mølleren gaar ud af Slottets Port og [90] lover sig selv, at han aldrig, aldrig skal være en Nar mere og lytte til sin Kone, naar hun vilde forstaa sig paa skjulte Ting. Det vilde han lade hende vide.

VII

[91] Det slanke Rognetræ ved Mølledammen vilde han engang have skaaret ned til Fiskestang; nu var der gaaet mange Aar, og Træet var bleven tykkere end hans Arm. Han saa paa det med Forundring og gik videre.

Opad Elven florered endnu det ugennemtrængelige Vildnis af Bregner, en hel Skog, paa hvis Bund Kvæget havde trampet faste Veje, som Bregnebladene lukked sig over. Han stred sig gennem Vildnisset ligesom i Barndomsdagene, svømmende med Hænderne og ledende sig frem med Fødderne. Insekter og Kryb flygted for den vældige Mand.

Oppe ved Granitbruddet fandt han Slaapetorn, Hvidvejs og Violer. Han plukked endel, [92] den hjemlige Duft kaldte ham tilbage til forgangne Dage. I det Fjerne blaaned Aaserne til Nabobygden, og paa den anden Side af Vaagen begyndte Gøgen at spille op.

Han satte sig; lidt efter begyndte han at nynne. Da hørte han Skridt nede paa Stien.

Det var Aften, Solen var nede; men Varmen stod og dirred i Luften. Over Skogene, Aaserne og Vaagen laa en endeløs Ro. En Kvinde kom opover mod Bruddet. Det var Victoria. Hun bar en Kurv.

Johannes rejste sig, hilste og vilde fjærne sig.

«Jeg vilde ikke forstyrre Dem,» sagde hun. «Det var nogle Blomster, jeg skulde have.»

Han svared ikke. Og han tænkte ikke over, at hun havde Alverdens Blomster i sin Have.

«Jeg tog en Kurv med til at have Blomsterne i,» fortsatte hun. «Men kanske jeg ikke finder nogen. Vi skal have dem til Selskabet. Vi skal have et Selskab.»

«Her er Hvidvejs og Violer,» sagde han. «Højere op plejer der at være Humle. Men det er kanske for tidlig paa Aaret til den.»

[93] «De er blegere end sidst,» bemærked hun til ham. «Det er over to Aar siden. De har været borte, har jeg hørt. Jeg har læst Deres Bøger.»

Han svared fremdeles ikke. Det faldt ham ind, at han kanske kunde sige: Ja, Godaften, Frøken! og gaa. Fra det Sted, hvor han stod, var der et Skridt ned til næste Sten, derfra et til hende, og siden kunde han trække sig tilbage, som om det faldt af sig selv. Hun stod midt i hans Vej. Hun havde en gul Kjole og en rød Hat paa, hun var sælsom og skøn; Halsen var nøgen.

«Jeg stænger Vejen for Dem,» mumled han og traadte ned. Han behersked sig for ikke at røbe nogen Sindsbevægelse.

Der var nu ét Skridt imellem dem. Hun gav ham ikke Plads til at komme videre, men blev staaende. De saa hinanden i Ansigtet. Pludselig blev hun meget rød, hun slog Øjnene ned og steg tilside; hendes Ansigt fik et raadvildt Udtryk, men hun smilte.

Han traadte forbi hende og standsed, hendes sørgelige Smil slog ham, hans Hjærte fløj til hende igen, og han sagde paa Maafaa:

[94] «Ja, De har naturligvis været mange Gange i Byen siden? Siden den Gang?... Nu ved jeg, hvor der plejed at være Blomster i gamle Dage: paa Haugen ved Deres Flagstang.»

Hun vendte sig om mod ham, og han saa med Forundring, at hendes Ansigt var bleven blegt og bevæget.

«Vil De komme til os den Aften?» sagde hun. «Om De vil komme til Selskabet? Vi skal have et Selskab,» vedblev hun, og hendes Ansigt begyndte igen at rødme. «Der kommer nogle fra Byen. Det blir om kort Tid, men jeg skal give Dem nærmere Besked. Hvad svarer De?»

Han svared ikke. Det var intet Selskab for ham, han hørte ikke til paa Slottet.

«De maa ikke sige Nej. Det skal ikke blive kedeligt for Dem, jeg har tænkt paa det, jeg har en Overraskelse til Dem.»

Pause.

«De kan ikke overraske mig mere,» svared han.

Hun bed sig i Læben; det fortvivlede Smil gik igen over hendes Ansigt.

[95] «Hvad vil De have mig til?» sagde hun tonløst.

«Jeg vil intet have Dem til, Frøken Victoria. Jeg sad her paa en Sten, jeg tilbyder at flytte mig.»

«Ak ja, jeg gik derhjemme, jeg gik der i hele Dag omkring, saa kom jeg hid. Jeg kunde have gaaet op efter Elven, paa en anden Vej, saa var jeg ikke kommet...»

«Kære Frøken, Stedet er Deres og ikke mit.»

«Jeg har gjort ondt imod Dem engang, Johannes, jeg vilde gøre det godt igen, rette paa det. Jeg har virkelig en Overraskelse, som jeg tror... det vil sige, som jeg haaber, De vil blive glad over. Jeg kan ikke sige mere. Men jeg vilde bede Dem denne Gang, at De var tilstede.»

«Dersom det kan være Dem til nogen Fornøjelse, saa skal jeg komme.»

«Vil De det?»

«Ja, jeg takker Dem for Deres Venlighed.»

Da han var kommet ned i Skogen, vendte han sig om og saa sig tilbage. Hun havde sat sig; Kurven stod ved Siden af hende. Han gik [96] ikke hjem, men fortsatte at drive hen efter Vejen og tilbage igen. Tusind Tanker stred i ham. En Overraskelse? Hun sagde det nu, aldeles nylig, hendes Stemme skalv. En hed og nervøs Glæde opstaar i ham, faar hans Hjærte til at støde voldsomt, og han føler sig løftet op fra Vejen, han gaar paa. Og var det blot et Tilfælde, at hun var gulklædt ogsaa idag? Han havde set paa hendes Haand, hvor Ringen engang sad, – hun havde ingen Ring.

Der gaar en Time. Dunsterne af Skogen og Marken omsvæved ham, trak ind i hans Aande, ind i hans Hjærte. Han satte sig, lagde sig bagover med Hænderne foldede under Nakken og lytted en Tidlang til Gøgens Fløjten paa den anden Side af Vaagen. En lidenskabelig Fuglesang sittred i Luften omkring ham.

Saa havde han igen oplevet det! Da hun steg op til ham i Bruddet i sin gule Kjole og med sin blodrøde Hat, saa hun ud som en vandrende Sommerfugl, der traadte fra Sten til Sten og standsed foran ham. «Jeg vilde ikke forstyrre Dem,» sagde hun og smilte; hendes Smil var rødt, hele Ansigtet blev oplyst, hun [97] strøed Stjærner ud. Der var kommet nogle fine, blaa Aarer paa hendes Hals, og de Par Fregner under Øjnene gav hende en varm Farve. Hun gik i sin tyvende Sommer.

En Overraskelse? Hvad var hendes Agt? Vilde hun kanske vise ham hans Bøger, lægge frem disse to, tre Bind og glæde ham med, at hun havde købt dem allesammen og skaaret dem op? Værsgod, et bitte lidet Stykke Opmærksomhed og Blidentrøst! Forsmaa ikke mit ringe Bidrag!

Han rejste sig hæftigt og blev staaende. Victoria kom tilbage, hendes Kurv var tom.

«De fandt ingen Blomster?» spurgte han fraværende.

«Nej, jeg opgav det. Jeg søgte ikke heller, jeg bare sad der.»

Han sagde:

«Med det samme jeg husker det: De skal aldeles ikke gaa og mene, at De har gjort noget ondt imod mig. De har intet at gøre godt igen med nogen Slags Blidentrøst.»

«Ikke det,» svared hun overrumplet. Hun tænkte videre over det, saa paa ham og grundet. [98] «Ikke det. Jeg trodde, at den Gang... Jeg vilde ikke, at De hele Tiden skulde gaa og bære Nag til mig for det, som hændte.»

«Nej, jeg bærer ikke Nag til Dem.»

Hun tænker endnu en Stund. Pludselig knejser hun.

«Saa er det godt,» siger hun. «Nej, det burde jeg jo have vidst. Saa meget Indtryk efterlod det ikke. Jaja, saa taler vi ikke mere om det.»

«Nej, lad os ikke det. Mine Indtryk er Dem ligegyldige nu som før.»

«Adjø,» sagde hun. «Adjø saalænge.»

«Adjø,» svared han.

De gik hver sin Vej. Han standsed og vendte sig. Der gik hun nu. Han strakte Hænderne ud og hvisked, sagde ømme Ord for sig selv: Jeg bærer ikke Nag til Dem, nej, nej, det gør jeg ikke; jeg elsker Dem endnu, elsker Dem...

«Victoria!» raabte han.

Hun hørte det, hun rykked til og vendte sig om, men vedblev at gaa.

[99] Der forløb nogle Dage. Johannes gik i den højeste Uro og arbejded ikke, sov ikke; han tilbragte næsten hele Dagen i Skogen. Han traadte op paa den svære Furuhaug, hvor Slottets Flagstang stod; der var Flag paa Stangen. Der var ogsaa hejst Flag paa Slottets runde Taarn.

En besynderlig Spænding greb ham. Der skulde komme Fremmede til Slottet, der skulde være Fest.

Eftermiddagen var stille og varm; Elven løb som en Puls gennem det hede Landskab. Et Dampskib gled ind mod Land og efterlod en Vifte af hvide Striber udover Vaagen. Nu kørte fire Vogne ud fra Slottets Gaardsplads og tog Vejen ned til Bryggen.

Skibet lagde til, Herrer og Damer steg iland og tog Plads i Vognene. Da begyndte en Række Skud at knalde fra Slottet; to Mand stod oppe i det runde Taarn og laded og skød, laded og skød med Jagtgeværer. Da de havde løst af en og tyve Skud, rullede Vognene indad Slotsporten, og Skydningen ophørte.

Javel, der skulde være Fest paa Slottet; de Fremmede blev modtagne med Flagning og [100] Salut. I Vognene sad nogle Militære; kanske Otto var med, Løjtnanten.

Johannes steg ned fra Haugen og begav sig hjemover. Han blev indhentet af en Mand fra Slottet, som standsed ham. Manden bar et Brev i Luen, han var sendt af Frøken Victoria og skulde have Svar.

Johannes læste Brevet med bankende Hjærte. Victoria indbød ham alligevel, tilskrev ham i hjærtelige Ord og bad ham komme. Det var nu denne Gang, hun vilde bede ham. Svar med Budet.

En underlig og uventet Glæde var vederfareet ham, Blodet steg ham til Hovedet, og han svared Manden, at han vilde komme, ja, Tak, han vilde komme straks. Værsaagod!

Han rakte et latterlig stort Pengestykke til Budet og iled hjem forat klæde sig.

VIII

[101] For første Gang i sit Liv traadte han indad Slottets Port og begav sig opad Trappen til anden Etage. Der summed ham Stemmer imøde indefra, hans Hjærte slog stærkt, han banked paa og steg ind.

Den endnu unge Slotsfrue kom ham imøde og hilste venligt paa ham, trykked hans Haand. Glæded hende at se ham, hun husked ham fra den Tid, han ikke var højere end saa; nu var han en stor Mand... Og det var, som om Slotsfruen vilde have sagt noget mere, hun holdt hans Haand længe og saa forskende paa ham.

[102] Ogsaa Slotsherren kom tilstede og rakte ham Haanden. Som hans Hustru havde sagt, en stor Mand, i mere end en Betydning en stor Mand. En berømt Mand. Glæded ham meget...

Han blev præsenteret for Herrer og Damer, for Kammerherren, der havde sine Ordener paa, for Fru Kammerherreinden, for en Godsejer fra Nabobygden, for Otto, Løjtnanten. Victoria saa han ikke.

Der gik en rum Tid. Victoria traadte ind, bleg, endog usikker; hun ledte en ung Pige ved Haanden. De gik en Runde gennem Salen, hilste paa alle, talte lidt med hver. De standsed ved Johannes.

Victoria smilte og sagde:

«Se, her er Camilla, er ikke det en Overraskelse? I kender hinanden.»

Hun stod lidt og saa paa dem begge, saa gik hun ud af Salen.

Johannes blev i det første Øjeblik staaende stiv og fortumlet paa Pletten. Her var Overraskelsen; Victoria havde venligst skaffet en anden i sit Sted. Hør her, gaa nu hen og hav [103] hinanden, I Mennesker! Vaaren staar i Flor, Solen skinner; slaa Vinduerne op, om I saa vil, for der er Duft i Haven, og der leger ogsaa Stærer i Birketopperne derude. Hvorfor taler I ikke til hinanden? Men saa le dog!

«Ja, vi kender hinanden,» sagde Camilla ligefrem. «Det var her, De trak mig op af Vandet dengang.»

Hun var ung og lys, munter, rosenrødt klædt, i sit syttende Aar. Johannes bed Tænderne sammen og lo og spøjte. Lidt efter lidt begyndte virkelig hendes glade Ord at forfriske ham, de talte sammen længe, hans Hjærtebanken stilned af. Hun havde endnu den yndige Vane fra yngre Aar at lægge Hovedet paaskakke og lytte ventende, naar han sagde noget. Han kendte hende igen, hun overraskede ham ikke.

Victoria kom ind igen, hun tog Løjtnanten under Armen, trak ham med og sagde til Johannes:

«Kender De Otto, – min Forlovede? De husker ham vel.»

Herrerne husked hinanden. De siger de nødvendige Ord, gør de nødvendige Buk og [104] spredes. Johannes og Victoria staar alene tilbage. Han siger:

«Var dette Overraskelsen?»

«Ja,» svarer hun pint og utaalmodig, «jeg gjorde det bedste, jeg kunde, jeg vidste ikke noget andet at gøre. Vær nu ikke urimelig, tak mig heller; jeg saa, De blev glad.»

«Jeg takker Dem. Ja, jeg blev glad.»

En ubodelig Fortvivlelse slog ned over ham, hans Ansigt blev ligblegt. Havde hun engang gjort ham noget ondt, saa var det nu saa rigelig rettet paa og trøstet. Han var hende oprigtig taknemmelig.

«Og saa lægger jeg Mærke til, at De har Deres Ring paa idag,» sagde han dump.
«Tag den nu ikke af igen.»

Pause.

«Nej, nu tager jeg den nok ikke af mere,» svared hun.

De saa hinanden i Øjnene. Hans Læber bæved, han viste hen til Løjtnanten med Hovedet og sagde hæst og grovt:

«De har Smag, Frøken Victoria. Han er en skøn Mand. Hans Epauletter sætter Skuldre i ham.»

[105] Hun svared tilbage med megen Ro:

«Nej, han er ikke skøn. Men han er en dannet Mand. Det vejer ogsaa lidt.»

«Den var til mig, Tak.» Han lo højt og sagde med en uforkammet Tilføjelse: «Og der er Penge i hans Lomme, de vejer mere.»

Hun fjærned sig med ét.

Han gled om fra Væg til Væg som en Fredløs. Camilla talte til ham, spurgte om noget, og han hørte det ikke og svared ikke. Hun sagde noget igen, berørte endog hans Arm og spurgte forgæves paany.

«Nej, nu gaar han og tænker,» raabte hun leende. «Han tænker, han tænker!»

Victoria hørte det og svared:

«Han vil være alene. Han sendte ogsaa mig bort.» Men pludselig traadte hun helt hen til ham og sagde højt: «De gaar vist og grunder paa en Undskyldning til mig. Det skal De ikke bryde Dem om. Jeg har tværtimod en Undskyldning at gøre Dem, fordi jeg sendte Dem Indbydelsen saa sent. Det var meget uopmærksomt af mig. Jeg glemte Dem lige til det sidste, jeg havde nær glemt Dem aldeles. ^[106] Men jeg haaber, De tilgiver mig, for jeg havde saa meget at tænke paa.»

Han stirred maalløs paa hende; endog Camilla saa fra den ene til den anden og syntes forbauset. Victoria stod med sit kolde, blege Ansigt lige foran dem og havde en tilfreds Mine. Hun var hævnet.

«Dette er nu vore unge Kavallerer,» sagde hun til Camilla. «Vi maa ikke vente os formeget af dem. Dèr borte sidder min Kæreste og taler om Elgjagt, og her staar Digteren og tænker... Sig noget, Digter!»

Han rykked til; Aarene i hans Tindinger blaaned.

«Javel. De beder mig om at sige noget. Javel.»

«Ak nej, anstræng Dem ikke.»

Hun vilde allerede gaa.

«Forat gaa lige løs paa Sagen,» sagde han langsomt og smilende, men hans Stemme skalv; «forat begynde midt indi: har De nylig været forelsket, Frøken Victoria?»

Der blev i nogle Sekunder aldeles stille; alle tre hørte sine Hjærter slaa. Camilla svared bange:

«Victoria er naturligvis forelsket i sin [107] Kæreste. Hun er netop bleven forlovet, ved De ikke det?»

Dørene til Spisesalen sloges op.

*

Johannes fandt sin Plads og blev staaende foran den. Hele Bordet gynged op og ned for hans Øjne, han saa mange Mennesker og hørte en Brusen af Røster.

«Ja, værsgod, der er Deres Plads,» sagde Slotsfruen venligt. «Bare nu alle vilde sætte sig engang.»

«Undskyld!» sagde pludselig Victoria lige bag ham.

Han traadte tilside.

Hun tog hans Kort og flytted det nogle Pladse ned, syv Pladse ned, ved Siden af en gammel Mand, som engang havde været Huslærer paa Slottet, og som havde Ord for at drikke. Hun bragte et andet Kort tilbage og satte sig ned.

Han stod og saa paa det hele. Slotsfruen gav sig ilde berørt noget at gøre paa den anden Side af Bordet og undlod at se paa ham.

[108] Han blev end mere fortumlet end før og trak opreven nedover til sin nye Plads; den første blev optagen af en af Ditlefs Venner fra Byen, en ung Mand med Diamantknapper i Brystet. Ved hans venstre Side sad Victoria, ved hans højre Camilla.

Og Middagen begyndte.

Den gamle Huslærer husked Johannes fra Barneaarene, og en Samtale kom istand imellem dem. Han fortalte, at ogsaa han havde dyrket Poesien i sine unge Dage, han havde Manuskripterne liggende, Johannes skulde ved Lejlighed faa læse dem. Nu var han kaldet hit til dette Hus' Jubeldag, forat han kunde deltage i Familjens Glæde over Victorias Forlovelse. Slotsherren og Slotsfruen havde beredt ham denne Overraskelse af gammelt Venskab.

«Jeg har intet læst af Dem,» sagde han. «Jeg læser mig selv, naar jeg vil læse noget; jeg har Digte og Fortællinger liggende i min Skuffe. De skal udgives efter min Død; jeg ønsker dog, at Publikum skal vide, hvem jeg var. Ak ja, vi lidt ældre i Faget er ikke saa [109] snare til at bringe alt i Trykkeriet, som man er nu for Tiden. Skaal.»

Maaltidet skrider frem. Slotsherren banker paa sit Glas og rejser sig. Hans fornemme, magre Ansigt spiller af Bevægelse, og han giver Indtryk af at være meget glad. Johannes luder Hovedet dybt ned. Der er intet i hans Glas, og ingen giver ham noget; han fylder det selv til Randen og luder sig atter ned. Nu kom det!

Talen var lang og smuk og modtages med megen glad Støj; Forlovelsen var erklæret. En Mængde gode Ønsker strømmed sammen fra alle Kanter af Bordet til Slotsherrens Datter og Kammerherrens Søn.

Johannes drak sit Glas ud.

Nogle Minutter efter er hans Oprevhed vegen bort, hans Ro vendt tilbage; Champagnen brænder dæmpet gennem hans Aarer. Han hører, at ogsaa Kammerherren taler, og at der atter raabes Bravo og Hurra og klinkes med Glas. En Gang ser han hen til Victorias Plads; hun er bleg og synes forpint, hun ser ikke op. Derimod nikker Camilla til ham og smiler, og han nikker tilbage.

[110] Huslæreren taler videre ved hans Side:

«Det er skønt, det er skønt, at to faar hinanden. Det faldt ikke i min Lod. Jeg var ung Student, store Udsigter, megen Begavelse; min Fader havde et gammelt Navn, stort Hjem, Rigdom, mange, mange Skibe. Saa jeg tør endog sige *meget* store Udsigter havde jeg. Hun var ogsaa ung og højt paa Straa. Jeg kommer da til hende og aabner mit Hjærte. *Nej*, svarer hun. Kan De forstaa hende? *Nej*, det vilde hun ikke, sagde hun. Jeg gjorde da det, jeg kunde, jeg arbejded videre og tog det som en Mand. Saa kom min Faders Uaar, Forlisene, Endossementsskylden, kort sagt, han gik fallit. Hvad gjorde jeg da? Tog det atter som en Mand. Nu er det, at hun virkelig ikke udebliver længer, den Pige, jeg taler om. Hun kommer igen, opsøger mig i Byen. Hvad vilde hun mig? vil De spørge. Jeg var bleven fattig, jeg havde faaet en liden Lærerpost, alle mine Udsigter var forsvundne og mine Poesier kastet ned i Skuffen, – nu kom hun og vilde det. Vilde det!»

Huslæreren saa paa Johannes og spurgte:

«Kan De forstaa hende?»

[111] «Men saa var det Dem, som ikke vilde?»

«Kunde jeg det, spørger jeg? Blottet, blottet, nøgen, en Lærerpost, Petum i Piben bare til Søndags, – hvor vil De hen? Jeg kunde ikke gøre hende saa ondt. Men jeg siger bare: kan De forstaa hende?»

«Og hvor blev der af hende siden?»

«Ak, Gud, De svarer ikke paa mit Spørgsmaal. Hun gifted sig med en Kaptejn. Det var Aaret efter. Med en Kaptejn i Artilleriet. Skaal.»

Johannes sagde:

«Man siger om visse Kvinder, at de søger efter Anvendelse for sin Medlidenhed. Gaar det godt med Manden, saa hader de ham og føler sig tilovers; gaar det ham galt, og han faar Nakken bøjet, saa hoverer de og siger: her er jeg.»

«Men hvorfor slog hun ikke til i de gode Dage? Jeg havde Udsigter som en liden Gud.»

«Hun vilde altsaa vente, til De var bøjet til Jorden. Gud ved det.»

«Men jeg blev ikke bøjet til Jorden. Aldrig. Jeg beholdt min Stolthed og gav hende Kurven. Hvad siger De saa?»

[112] Johannes taug.

«Men De har kanske Ret,» sagde den gamle Huslærer. «De har ved Gud og alle hans Engle Ret i det, De siger,» udbrød han pludselig oplivet og drak paany. «Hun tog en gammel Kaptejn tilsidst; hun plejer ham, deler op Maden til ham og er Herre i Huset. En Kaptejn i Artilleriet.»

Johannes saa op. Victoria sad med sit Glas i Haanden og stirred henover til ham. Hun holdt Glasset højt ivejret. Han følte et Stød gennem sig, og ogsaa han greb sit Glas. Hans Haand rysted.

Da kaldte hun højt paa hans Sidemand og lo; det var Huslærerens Navn hun raabte.

Johannes satte ydmyget sit Glas ned og smilte endog raadløst hen i Luften. Alle havde set paa ham.

Den gamle Huslærer blev rørt til Taarer over denne venlige Opmærksomhed fra hans Elev. Han skyndte sig og drak ud.

«Og her gaar nu jeg, gamle Mand,» vedblev han, «gaar her og træder Jorden, alene og ukendt. Det blev min Lod. Ingen ved, hvad [113] der bor i mig; men ingen har hørt mig knurre. Hvordan er det, kender De Turtelduen? Er det ikke Turtelduen, denne store Sørgmodige, som først muddrer det klare, glade Kildevand, før den drikker det?»

«Det ved jeg ikke.»

«Nejvel. Men det er den. Og det samme gør jeg. Jeg fik ikke hende, som jeg skulde have i Livet; men jeg er aldeles ikke saa fattig paa Glæder alligevel. Men jeg muddrer dem op. Bestandig saa muddrer jeg dem op. Saa kan ikke Skuffelsen faa Overhaand med mig bagefter. Der ser De Victoria. Hun drak med mig nu. Jeg har været hendes Lærer; nu skal hun gifte sig, og det glæder mig, jeg føler en rent personlig Lykke ved det, som om hun var min egen Datter. Nu blir jeg kanske Lærer for hendes Børn. Jo, der er virkelig adskillige Glæder i Livet alligevel. Men det, De sagde om Medlidenheden og Kvinden og den bøjede Nakke, – jo mere jeg tænker paa det, desto mere Ret har De. Det ved Gud, De har... Undskyld et Øjeblik.»

Han rejste sig, greb sit Glas og gik hen til [114] Victoria. Han vakled allerede lidt paa Benene og gik meget foroverbøjet.

Der holdtes flere Taler, Løjtnanten talte, Godsejeren fra Nabobygden hæved sit Glas for Kvinden, for Fruen i Huset. Pludselig steg Herren med Diamantknapperne op og nævnte Johannes' Navn. Han havde faaet Tilladelse til, hvad han gjorde, han vilde bringe den unge Digter en Hilsen fra de Unge. Det var lutter venlige Ord, en velment Tak fra Jævnaldrende, fuld af Anerkendelse og Beundring.

Johannes trodde næsten ikke sine egne Øren. Han hviskede til Huslæreren:

«Er det mig, han taler for?»

Huslæreren svarede:

«Ja. Han kom mig i Forkøbet. Jeg vilde selv have gjort det, Victoria bad mig om det allerede i Eftermiddag.»

«Hvem bad Dem om det, siger De?»

Huslæreren stirred paa ham.

«Ingen,» svared han.

Under Talen rettedes alles Øjne paa Johannes, endog Slotsherren nikked til ham, og Fru Kammerherreinden satte sin Lorgnet for ^[115] Øjnene og saa paa ham. Da Talen var endt, drak alle.

«Giv ham det nu igen,» sagde Huslæreren. «Han stod der og holdt den Tale for Dem. Det burde have tilkommet en ældre i Faget. Jeg var desuden aldeles ikke enig med ham. Aldeles ikke.»

Johannes saa henefter Bordet til Victoria. Det var hun, som havde faaet Herren med Diamantknapperne til at tale; hvorfor havde hun det? Først havde hun henvendt sig til en anden derom, allerede tidlig paa Dagen havde hun det i Tankerne; hvorfor havde hun det? Nu sad hun og saa ned, og ingen Mine forraadte hende.

Pludselig dugger en dyb og hæftig Bevægelse hans Øjne, han kunde have kastet sig for hendes Fødder og takket hende, takket hende. Han vilde gøre det senere, efter Maaltidet.

Camilla sad og talte tilhøjre og venstre og smilte med hele Ansigtet. Hun var tilfreds, hendes sytten Aar havde bragt hende intet uden idel Glæde. Hun nikked gentagne Gange til Johannes og gjorde Miner til ham, at han skulde rejse sig.

^[116] Han rejste sig.

Han talte kort, hans Stemme lød dyb og bevæget: I den Fest, hvormed Huset fejred en glædelig Begivenhed, var ogsaa han – en helt Udenforstaaende – dragen frem af sin Ubemærkethed. Han vilde takke den, hos hvem dette elskværdige Paafund først var opstaaet, og den, som havde sagt ham saa mange behagelige Ord. Men han kunde heller ikke glemme at paaskønne den Velvilje, hvormed det hele Selskab havde paahørt hans – den Udenforstaaendes – Ros. Den eneste Adkomst, han i det hele taget havde til at faa være tilstede ved denne Anledning, var den, at han var Søn af Slottets Nabo i Skogen...

«Ja!» raabte pludselig Victoria med flammende Øjne.

Alle saa paa hende, hendes Kinder var røde, og hendes Bryst bølged op og ned. Johannes holdt inde. En pinlig Taushed indtraadte.

«Victoria?» sagde Slotsherren forundret.

«Fortsæt!» raabte hun igen. «Det er Deres eneste Adkomst; men tal videre!» Saa sluktes brat hendes Øjne, hun begyndte at smile hjælpeløst ^[117] og ryste paa Hovedet. Derpaa henvendte hun sig til sin Fader og sagde: «Jeg mente bare at overdrive. Han staar jo og overdriver selv. Nej, jeg vilde ikke forstyrre...»

Johannes hørte paa denne Forklaring og fandt en Udvej; hans Hjærte slog hørligt. Han lagde Mærke til, at Slotsfruen betragtede Victoria med Taarer i Øjnene og med uendelig Overbærenhed.

Ja, han havde overdrevet, sagde han; Frøken Victoria havde Ret. Hun havde været saa elskværdig at minde ham om, at han ikke alene var Naboens Søn, men ogsaa Slotsbørnernes Legekammerat fra Barndommen, og det var denne sidste Omstændighed, han skyldte sin Nærværelse her nu. Han takkede hende; saaledes var det. Han hørte hjemme her paa Stedet, Slottets Skoge var engang hans hele Verden, bagenfor dem blaaend det ukendte Land, Æventyret. Men i de Aar kunde han ofte faa Bud fra Ditlef og Victoria om, at de vilde have ham med paa en Udflugt eller en Leg, – dette var hans Barndoms store Oplevelser. Senere, naar han havde tænkt det over, maatte han erkende, at disse ^[118] Stunder havde haft en Betydning for hans Liv, som ingen kendte, og var det saa – som det netop var bleven udtalt – at det, han skrev, kunde *blusse* iblandt, saa kom det af, at Minderne fra den Tid tændte ham; det var Genskinnet af den Lykke, hans to Kammerater havde beredt ham i Barndommen. Derfor havde ogsaa de sin store Del i det, han frembragte. Til de almindelige gode Ønsker i Anledning af Forlovelsen vilde han da føje en personlig Tak til begge Slotsbørnene for de gode Aar i Barndommen, dengang da hverken Tid eller Ting var kommet dem imellem, den glade, korte Sommerdag...

Talen var endt, Selskabet drak, spiste videre og begyndte paany Passiaren. Ditlef bemærkede tørt til sin Moder:

«Jeg har aldrig vidst, at det egentlig var mig, som har skrevet hans Bøger. Hvad?»

Men Slotsfruen lo ikke. Hun drak med sine Børn og sagde:

«Tak ham, tak ham. Det var meget forstaaeligt; saa alene, som han var som Barn... Hvad gør du, Victoria?»

^[119] «Jeg vil sende Pigen bort til ham med denne Syringren til Tak. Kan jeg ikke det?»

«Nej,» svarer Løjtnanten.

*

Efter Middagen spredte Selskabet sig i Stuerne, paa den store Altan og endog nede i Haven. Johannes søgte ned i første Etage og kom ind i Havestuen. Der var flere tilstede, et Par røgende Herrer, Godsejeren og en til, der talte halvhøjt om Slotsherrens Finanser. Hans Gaard var vanskøttet, gengroet, Gærderne nede, Skogene udhuggede; det skulde efter Sigende endog falde ham vanskeligt at betale den forbausende høje Assurance paa Huset.

«Hvormeget er det assureret for?»

Godsejeren nævnte Summen, en paafaldende Sum.

Forresten var der aldrig sparet paa Pengene paa Slottet, Summerne var altid store der. Hvad kosted for Eksempel ikke en slig Middag! Men nu skulde der se tomt ud allevegne, endog i Slotsfruens bekendte Juvelskrin, og derfor skulde Svigersønnens Penge genrejse Herligheden.

[120] «Hvormeget har han, mon?»

«Aa, fy, han har saa uransageligt med Penger, at.»

Johannes rejste sig igen og gik ned i Haven. Syrinerne blomstred, Strømme af Duft af Aurikler og Pinseliljer, Jasminer og Liljekonvaller slog ham imøde. Han søgte sig en Krog nede ved Muren og satte sig paa en Sten; et Buskads skjulte ham for Alverden. Han var udmattet af Sindsbevægelser, slavetræt, hans Forstand formørket; han tænkte paa at rejse sig og gaa hjem, men blev siddende, dump og sløv. Da hører han en Mumlen fremme paa Grusgangen, nogen kommer, han genkender Victorias Stemme. Han holder Aanden og venter lidt, da blinker det ogsaa i Løjtnantens Uniform gennem Løvet. De Forlovede spadserer sammen.

«Jeg synes ikke,» siger han, «at dette hænger rigtigt sammen. Du hører paa, hvad han siger, du sidder og bryder dig om hans Tale og skriger op. Hvad betydde egentlig det?»

Hun standser og staar høj foran ham.

«Vil du vide det?» siger hun.

«Ja.»

[121] Hun tier.

«Det kan være mig det samme, hvis det intet betydde,» vedbliver han. «Da behøver du ikke at sige det.»

Hun synker igen sammen.

«Nej, det betydde ikke noget,» svarer hun.

De begynder igen at gaa. Løjtnanten aksler nervøst sine Epauletter og udtaler højt:

«Han skulde agte sig lidt. En Officers Haand kunde ellers stryge ham om Ørene.»

De tog Vejen til Lysthuset.

Johannes blev en Tidlang siddende paa Stenen, dump og forpint som før. Alt begyndte at blive ham ligegyldigt. Løjtnanten havde fattet Mistanke til ham, og hans Forlovede gjorde paa Stand Rede for sig. Hun sagde det, som skulde siges, stilled Officerens Hjærte tilfreds og gik videre med ham. Og Stærene pludred i Grenene over deres Hoveder. Javel. Maatte Gud beskære dem et langt Liv... Han havde talt for hende ved Middagen og revet sit Hjærte ud; det havde kostet ham meget at rette paa og dække over hendes uforskammede Afbrydelse, og hun havde ikke takket ham derfor. Hun havde grebet sit [122] Glas og drukket. Skaal, se paa mig, hvor pent jeg drikker... Se forøvrigt paa en Kvinde fra Siden, naar hun drikker. Lad hende drikke af en Kop, af et Glas, af hvadsomhelst, men se paa hende fra Siden. Hun skaber sig, saa det er en Gru. Hun spidser Munden og dypper den yderste Rand af den ned i Drikken, og hun er fortvivlet, hvis man herunder lægger Mærke til hendes Haand. Se i det hele taget ikke en Kvinde paa Haanden. Hun udstaar det ikke, hun kapitulerer. Hun begynder straks at rykke sin Haand til sig, at lægge den i en skønnere og skønnere Stilling, altsammen forat skjule en Rynke eller en mindre velformet Negl. Tilsidst holder hun det ikke længer ud, men spørger ude af sig selv: hvad ser De paa?... Hun havde engang kysset ham, engang, en Sommer. Det var saa længe siden, Gud ved, om det endog var sandt. Hvordan var det, sad de ikke paa en Bænk? De talte længe sammen, og da de gik, kom han hende saa aldeles nær, at han berørte hendes Arm. Udenfor en Entré kyssed hun ham. Jeg elsker Dem! sagde hun... Nu gik de forbi, de sad kanske endnu i Lysthuset. Løjtnanten [123] vilde give ham et Slag paa Øret, sagde han. Han hørte det saa godt, han sov ikke, men han rejste sig heller ikke og traadte frem. En Officers Haand, sagde han. Javel, det var ham ligegyldigt...

Han stod op fra Stenen og gik efter til Lysthuset. Det var tomt. Oppe ved Hovedbygningens Veranda stod Camilla og raabte paa ham; værsgod, der var Kaffe i Havestuen. Han fulgte hende. De Forlovede sad i Havestuen; der var ogsaa flere andre tilstede. Han fik sin Kaffe, traadte tilbage og fandt sig en Plads.

Camilla begyndte at tale med ham. Hun var saa lys af Ansigt og saa paa ham med aabne Øjne, han kunde ikke modstaa hende, han talte med, svared paa hendes Spørgsmaal og lo. Hvor havde han været henne? I Haven? Det var slet ikke sandt, hun havde ledt i Haven og ikke fundet ham. Langtifra, i Haven havde han ikke været.

«Var han vel i Haven, Victoria?» spørger hun.

Victoria svarer:

«Nej, jeg saa ham ikke.»

[124] Løjtnanten tilkaster hende et forbittret Blik, og forat give sin Forlovede et Varsko siger han unødigt højt over Gulvet til Godsejeren:

«Var det saa, at De vilde tage mig med paa Rugdejagt hos Dem?»

«Javel,» svarer Godsejeren. «Velkommen.»

Løjtnanten ser hen paa Victoria. Hun siger intet og sidder som før, afholder ham aldeles ikke fra denne Rugdejagt hos Godsejeren. Det trækker mere og mere op i hans Ansigt, han stryger sit Overskæg med nervøse Bevægelser.

Camilla retter atter et Spørgsmaal til Victoria.

Da rejser Løjtnanten sig med en snar Bevægelse og siger til Godsejeren:

«Godt, saa tager jeg med Dem iaften, straks.»

Dermed forlader han Stuen.

Godsejeren og nogle andre følger efter.

Der blev en kort Pause.

Pludselig gaar Døren op, og Løjtnanten træder atter ind. Han er i den største Ophidselse.

«Har du glemt noget?» spørger Victoria og rejser sig.

Han gør nogle hoppende Skridt ved Døren, ^[125] som om han ikke kunde staa stille, og gaar lige hen til Johannes, hvem han ligesom i Forbigaaende støder til med Haanden. Derpaa løber han tilbage til Døren og vedbliver at hoppe.

«Tag Dem dog i Agt, Mand, De stødte mig i Øjet,» sagde Johannes og lo hult.

«De tager fejl,» svared Løjtnanten, «jeg gav Dem en Ørefig. Forstaar De? forstaar De?»

Johannes greb til Lommetørklædet, tørred sig i Øjet og sagde:

«Det mener De ikke. De ved jo, at jeg kan lægge Dem dobbelt og stikke Dem i Lommen.»

I det samme rejste han sig.

Da aabned Løjtnanten ilsomt Døren og traadte udenfor.

«Jeg mener det!» skreg han tilbage. «Jeg mener det, Øg!»

Saa slog han Døren i med et Skrald.

Johannes satte sig igen.

Victoria stod endnu omtrent midt paa Gulvet. Hun saa paa ham og var bleg som et Lig.

«Stødte han Dem?» spurgte Camilla i højeste Forundring.

«Af Vanvare. Han traf mig i Øjet. Vil De se.»

^[126] «Gud, det er jo rødt, der er Blod. Nej, gnid det ikke, lad mig hælde Vand paa. Deres Lommetørklæde er saa grovt, se her, tag det igen; jeg bruger mit eget. Har man set Magen, lige i Øjet!»

Victoria rakte ogsaa sit Lommetørklæde ud. Hun sagde intet, kun hendes Læber dirred. Derpaa gik hun ganske langsomt hen til Glasdøren, hvor hun blev staaende med Ryggen til Stuen og se ud. Hun rev sit Lommetørklæde op i smaa Strimler. Nogle Minutter efter aabned hun Døren og forlod Havestuen stille og stum.

IX

[127] Camilla kom gaaende til Møllen, munter og ligefrem. Hun var alene. Hun gik lige ind i den lille Stue og sagde smaaleende:

«Undskyld, at jeg ikke banked paa. Her er slig Susen af Elven, at jeg trodde ikke, det nytted.» Hun saa sig om og udbrød: «Nej, hvor her er nydeligt! Nydeligt! Hvor er Johannes! Jeg kender Johannes. Hvordan er det med hans Øje!»

Hun fik en Stol og satte sig.

Johannes blev hentet fra Kværnen. Hans Øje var surt og blodunderløben.

«Jeg kommer af mig selv,» sagde Camilla [128] ham imøde; «jeg havde Lyst til at gaa hid. De skal vedblive at bruge koldt Vand paa Øjet.»

«Behøves ikke,» svared han. «Nej, Gud velsigne Dem, hvorfor kommer De hid? Vil De se Kværnen? Tak, fordi De kom.» Han tog sin Moder om Livet, viste hende frem og sagde: «Her er min Moder.»

De gik ned til Kværnen. Den gamle Møller tog Luen dybt af og sagde noget; Camilla hørte det ikke, men hun smilte og sagde paa Maafaa:

«Tak, Tak. Jo, jeg vilde saa gjerne se den.»

Larmen gjorde hende bange, hun holdt Johannes i Haanden og skotted med store, lyttende Øjne op til de to Mænd, om de skulde sige noget. Hun saa ud som en Døv. De mange Hjul og Indretninger i Kværnhuset fyldte hende med Forundring, hun lo, rysted i sin Iver Johannes' Haand og pegte i alle Retninger. Kværnen blev standset og atter sat i Gang, forat hun kunde se det.

Endnu en god Stund efterat hun havde forladt Kværnen, talte Camilla komisk højt, som om Larmen vedblivende sad hende i Ørene.

[129] Johannes fulgte hende paa Tilbagevejen til Slottet.

«Kan De begribe, at han voved at støde Dem i Øjet?» sagde hun. «Men saa blev han ogsaa borte med en Gang, han rejste med Godsejeren paa Jagt. Det var en frygtelig ubehagelig Hændelse. Victoria har ikke sovet i hele Nat fortalte hun.»

«Saa kan hun sove til Natten,» svared han.«Naar rejser De hjem igen, tror De?»

«Imorgen. Naar kommer De til Byen?»

«Til Høsten. Kan jeg træffe Dem i Eftermiddag?»

Hun raabte:

«Ja, tænk, gør det! De har fortalt mig om en Hule, som De har, den maa De vise mig.»

«Jeg skal komme og hente Dem,» sagde han.

Da han gik hjem igen, sad han længe paa en Sten og grunded. En varm og lykkelig Tanke havde slaaet ned i ham.

*

Om Eftermiddagen gik han til Slottet, standsed udenfor og sendte Bud ind til Camilla. [130] Mens han stod og ventede, kom Victoria et Øjeblik tilsyne i et Vindu i anden Etage; hun stirred ned paa ham, vendte sig om og forsvandt ind i Værelset.

Camilla indfandt sig, han førte hende til Bruddet og Hulen. Han var usædvanlig rolig og lykkelig tilsinds, den unge Pige adspredte ham, hendes lyse, lette Ord flagred omkring ham som smaa Velsignelser. Idag var de gode Aander nær...

«Jeg husker, Camilla, at De engang foræred mig en Dolk. Den havde en Skede af Sølv. Jeg lagde den i en Kasse sammen med andre Ting; for jeg havde ikke Brug for den.»

«Nej, De havde ikke Brug for den; men hvad saa?»

«Jo, nu har jeg mistet den.»

«Tænk, det var uheldigt. Men jeg kan kanske faa Magen til Dem et Sted. Jeg skal prøve.»

De gik hjemad.

«Og kan De huske den svære Medaljon, De engang gav mig? Den var aldeles tyk og tung ^[131] af Guld og stod paa et Stativ. I Medaljonen havde De skrevet nogle venlige Ord.»

«Ja, jeg husker det.»

«Ifjor i Udlandet gav jeg Medaljonen bort, Camilla.»

«Aanej, vel? Tænk, at De gav den bort! Hvorfor det?»

«Det var en ung Kammerat, som fik den af mig til Erindring. Det var en Russer. Han faldt paa Knæ og takked mig for den.»

«Blev han saa glad? Gud, hvor jeg er sikker paa, at han blev stormende glad, siden han faldt paa Knæ. De skal faa en anden Medaljon istedet, som De selv kan have.»

De var kommet ned paa Vejen mellem Møllen og Slottet.

Johannes standsed og sagde:

«Her ved dette Krat har engang hændt mig noget. Jeg kom gaaende en Aften, som jeg saa ofte gjorde dengang i min Ensomhed, og det var Sommer og lyst Vejr. Jeg lagde mig bag Krattet og tænkte. Da kom to Mennesker stille gaaende efter Vejen. Damen standsed. Hendes Ledsager spurgte: Hvorfor standser De? Men ^[132] da han ikke fik noget Svar, spørger han igen. Er der noget ivejen? Nej, svared hun; men De maa ikke gaa og se slig paa mig. Jeg gik bare og saa paa Dem, sagde han. Ja, svarer hun, jeg ved nok, at De elsker mig, men Papa vil ikke tillade det, forstaar De; det er umuligt. Han mumler: Ja, det er vel umuligt. Da siger hun: De er saa bred dèr, paa Haanden; De har saa mærkelig brede Haandledd! Og i det samme tager hun ham over Haandleddet.»

Pause.

«Ja, hvordan gik det saa?» spurgte Camilla.

«Det ved jeg ikke,» svared Johannes. «Hvorfor sagde hun det om hans Haandledd?»

«De var kanske pene. Og saa havde han en hvid Skjorte ovenfor, – aa jo, det forstaar jeg nok. Hun var kanske glad i ham ogsaa.»

«Camilla!» sagde han, «hvis jeg var meget glad i Dem, og jeg vented i nogle Aar, jeg bare spørger... Med et Ord, jeg er Dem ikke værdig; men tror De, at De engang

vilde blive min, hvis jeg bad Dem til næste Aar, eller om to Aar?»

Pause.

[133] Camilla er pludselig bleven blodrød og forvirret, hun vrider sit fine Legeme frem og tilbage og lægger Hænderne sammen. Han tager hende om Livet og spørger:

«Tror De det engang? Vil De det?»

«Ja,» svarer hun og falder ind mod ham.

*

Dagen efter følger han hende til Bryggen. Han kysser hendes smaa Hænder med det barnlige, uskyldige Udtryk og er fuld af Taknemmelighed og Glæde.

Victoria var ikke med.

«Hvorfor har ingen fulgt dig?»

Camilla fortæller med Skræk i sine Øjne, at Slottet var i den forfærdeligste Sorg. Der var kommet et Telegram imorges, Slotsherren var bleven ligbleg, den gamle Kammerherre og Fru Kammerherreinden havde raabt af Smærte, – Otto var bleven skudt død paa Jagten igaar Aftes.

Johannes greb Camilla i Armen.

«Død? Løjtnanten?»

«Ja. De er paa Vejen med hans Lig. Det er forfærdeligt.»

[134] De gik videre hver i sine Tanker; først Menneskene paa Bryggen, Skibet, Kommandoraabene vakte dem. Camilla gav ham undselig sin Haand, han kyssed den og sagde:

«Jaja, jeg er dig ikke værd, Camilla, nej, ikke paa nogen Maade. Men jeg skal gøre dig saa meget godt, som jeg kan, hvis du vil blive min.»

«Jeg vil blive din. Jeg har villet det hele Tiden, hele Tiden.»

«Jeg kommer efter om nogle Dage,» sagde han. «Om en Uge ser jeg dig igen.»

Hun var ombord. Han vifted til hende, vedblev at vifte, saalænge han øjned hende. Da han vendte sig om forat gaa hjem, stod Victoria bag ham; ogsaa hun holdt sit Lommetørklæde ivejret og hilste til Camilla.

«Jeg kom lidt forsent,» sagde hun.

Han svared ikke. Hvad skulde han nemlig sige? trøste hende for hendes Tab, gratulere hende, trykke hendes Haand? Hendes Stemme var saa tonløs, og der var saa megen Forstyrrethed i hendes Ansigt, en stor Oplevelse havde gaaet henover det.

[135] Folk forlod Bryggen.

«Deres Øje er rødt endnu,» sagde hun og begyndte samtidig at gaa. Hun saa sig om efter ham.

Han stod.

Da vendte hun med en Gang om og traadte hen til ham.

«Otto er død,» sagde hun haardt, og hendes Øjne brændte. «De siger ikke et Ord, De er saa overlegen. Han var Hundrede Tusind Gange bedre end De, hører De. Ved De, hvordan han døde? Han blev skudt, hele hans Hoved blev revet istykker, hele hans lille, dumme Hoved. Han var Hundrede Tusind...»

Hun brast i Hulken og begav sig paa Hjemvejen med lange, fortvivlede Skridt.

*

Sent om Aftenen banker det paa hos Møllerens; Johannes aabner Døren og ser ud; Victoria stod udenfor og vinked til ham. Han følger hende. Hun griber hæftigt hans Haand og fører ham med sig op paa Vejen; hendes Haand er iskold.

[136] «Sæt Dem heller,» sagde han. «Sæt Dem og hvil lidt; De er saa anstrængt.»

De sætter sig.

Hun mumler:

«Hvad maa De tro om mig, som aldrig kan lade Dem være i Fred!»

«De er meget ulykkelig,» svarer han. «Nu skal De lyde mig og komme til Ro, Victoria. Kan jeg hjælpe Dem med noget?»

«For Gud i Himlens Skyld, De skal tilgive mig, hvad jeg sagde idag!» bad hun. «Ja, jeg er meget ulykkelig, jeg har været ulykkelig i mange Aar. Jeg sagde, at han var Hundrede Tusind Gange bedre end De; det var ikke sandt, tilgiv mig! Han er død, og han var min Forlovede, det er alt. Tror De, det var med min gode Vilje? Johannes, ser De denne? Det er min Forlovelsesring, jeg har faaet den for længe siden, for længe, længe siden; nu kaster jeg den – kaster den.» Og hun kaster Ringen ind i Skogen; de hørte begge, at den faldt. «Det var Papa, som vilde det. Papa er fattig, han er aldeles Betler, og Otto vilde faa saa mange Penge engang. Du skal gøre det, sagde Papa [137] til mig. Jeg vil ikke, svared jeg. Tænk paa dine Forældre, sagde han, tænk paa Slottet, vort gamle Navn, min Ære. Ja, saa vil jeg det, svared jeg, vent i tre Aar, men jeg vil det. Papa takked mig og ventede, Otto ventede, allesammen saa ventede de; men Ringen fik jeg straks. Saa gik en lang Tid, og jeg saa, at intet nytted mig. Hvorfor skal vi vente længer? kom nu med min Mand, sagde jeg til Papa. Gud velsigne dig, sagde han og takked mig igen for det, jeg vilde gøre. Saa kom Otto. Jeg tog ikke imod ham paa Bryggen, jeg stod i mit Vindu og saa ham komme kørende. Da løb jeg ind til Mama og kasted mig paa Knæ for hende. Hvad fejler dig, mit Barn? spørger hun. Jeg kan ikke, svarer jeg, nej, jeg kan ikke tage ham, han er kommet, han staar dernede; men lad os heller livsforsikkre mig, saa skal jeg komme bort paa Vaagen eller i Fossen, det er bedre for mig. Mama blir ligbleg og græder over mig. Papa kommer. Se saa, kære Victoria, nu maa du komme ned og tage imod ham, siger han. Jeg kan ikke, kan ikke, svarer jeg og gentager mine Ord, at han skulde være [138] naadig og livsforsikkre mig. Papa svarer ikke et Ord, men han sætter sig paa en Stol og begynder at skælve og tænke. Da jeg ser det, siger jeg: Kom med min Mand; jeg tager ham.»

Victoria holder inde. Hun ryster. Johannes tager ogsaa hendes anden Haand og varmer den.

«Tak,» siger hun. «Johannes, vær saa snil at holde mig haardt i Haanden! Vær saa snil at gøre det! Gud, hvor De er varm! Jeg er Dem saa taknemmelig. Men det, jeg sagde paa Bryggen, maa De tilgive mig.»

«Ja, det er for længe siden glemt. Vil De, at jeg skal hente et Shawl til Dem?»

«Nej, Tak. Men jeg begriber ikke, at jeg skælver, for mit Hoved er saa varmt. Johannes, jeg skulde bede Dem om Tilgivelse for saa meget...»

«Nej, nej, gør ikke det. Saa, nu blir De roligere. Sid stille.»

«De talte for mig, De holdt en Tale. Jeg vidste ikke af mig selv fra De rejste Dem og til De satte Dem igen; men jeg hørte bare Deres Stemme. Den var som et Orgel, og det gjorde mig fortvivlet, at den bedaaed mig saa. Papa [139] spurgte mig, hvorfor jeg havde skreget til Dem og afbrudt Dem; han beklaged det meget. Men Mama spurgte mig ikke, hun forstod det. Jeg havde sagt Mama alt, for mange Aar siden sagde jeg hende det, og for to Aar siden gentog jeg det, da jeg kom tilbage fra Byen. Det var dengang, jeg traf Dem.»

«Lad os ikke tale om det.»

«Nej, men tilgiv mig, hører De, vær barmhjærtig! Hvad i Alverden skal jeg gøre? Nu gaar Papa derhjemme, han gaar op og ned inde i Kontoret, det er saa frygteligt for ham. Det er Søndag imorgen; han har bestemt, at alle Folkene skal have fri; det er det eneste, han har bestemt idag. Han er graa i Ansigtet, og han siger ikke noget, sliq virker det, at hans Svigersøn er død. Jeg fortalte Mama, at jeg vilde gaa til Dem. Vi maa begge to, baade du og jeg, følge med Kammerherrens til Byen imorgen, svared hun. Jeg gaar til Johannes, gentog jeg. Papa kan ikke skaffe Penge til os alle tre, han vil selv være tilbage her, svared hun og talte stadig om andre Ting. Da gik jeg til Døren. Mama saa paa mig. Nu gaar jeg [140] til ham, sagde jeg for sidste Gang. Mama kom efter til Døren og kyssed mig og svared: Jaja, Gud velsigne Jær!»

Johannes slap hendes Hænder og sagde:

«Saa, nu er De varm.»

«Tusind Tak, ja, nu er jeg meget varm... Gud velsigne Jær, sagde hun. Jeg har fortalt Mama alt, hun har vidst det hele Tiden. Men kære, hvem er det da, du elsker, Barn? spurgte hun. Kan du endnu spørge om det? svared jeg; det er Johannes, jeg elsker, det er bare ham, jeg har elsket hele mit Liv, elsket, elsket...»

Han gjorde en Bevægelse.

«Det er sent. Bli'r man ikke bange for Dem hjemme, tror De?»

«Nej,» svared hun. «De ved, at det er Dem, jeg elsker, Johannes, det har De vel set? Jeg har længtet saa efter Dem i disse Aar, at ingen, ingen fatter det. Jeg har gaaet her paa Vejen og tænkt: nu holder jeg mig heller lidt inde i Skogen ved Siden af Vejen; for der gik ogsaa *han* helst. Saa det gør jeg. Den Dag, jeg hørte, at De var kommet, klædte jeg mig lyst, [141] lysegult, jeg var syg af Spænding og Længsel, og jeg gik ud og ind i alle Døre. Hvor du straaler idag! sagde Mama. Jeg gik og sagde til mig selv hele Tiden: nu er han kommet hjem igen! Han er herlig, og saa er han

kommet tilbage, de to Ting er han! Dagen efter holdt jeg det ikke længer ud, men jeg klædte mig lyst igen og gik op i Stenbruddet forat træffe Dem. Husker De det? Jeg traf Dem ogsaa, men jeg plukked ingen Blomster, som jeg sagde, og det var heller ikke derfor, jeg kom. De var ikke mere glad over at se mig igen; men Tak alligevel, fordi jeg traf Dem. Det var paa tredje Aar siden. De holdt en Kvist i Haanden og sad og slog med den, da jeg kom; da De var gaaet, tog jeg Kvisten op og skjulte den og bar den med mig hjem...»

«Ja, men Victoria,» sagde han med skælvende Stemme, «nu maa De ikke sige mig sligt noget mere.»

«Nej,» svared hun angst og greb hans Haand. «Nej, jeg maa ikke det. Nej, De vil det vel ikke.» Hun begyndte nervøst at klappe hans Haand. «Nej, for jeg kan ikke vente, at ^[142]De vil det. Og jeg har desuden gjort Dem saa meget ondt. Kan De ikke tilgive mig det med Tiden, tror De?»

«Jo, jo, altsammen Det er ikke det.»

«Hvad er det da?»

Pause.

«Jeg er forlovet,» svared han.

X

[143] Dagen efter – Søndag – kom Slotsherren i egen Person til Mølleren og bad ham møde op ved Middagstider og køre Løjtnant Otto's Lig ned til Dampskibet. Mølleren forstod ham ikke og stirred paa ham; men Slotsherren forklared kort, at alle hans Folk havde faaet fri, de var gaaet til Kirke, der var ingen af Tjenerne hjemme.

Slotsherren havde vist ikke sovet om Natten, han saa ud som en Død og var desuden ubarberet. Han svinged dog med Spadserstokken paa sin sædvanlige Maade og holdt sig rank.

Mølleren tog sin bedste Trøje paa og gik afsted. Da han havde spændt Hestene for, var [144] Slotsherren ham selv behjælpelig med at bære Liget ud paa Vognen. Alt gik stille, næsten hemmelighedsfuldt for sig, ingen var tilstede og saa paa.

Mølleren kørte afsted til Bryggen. Bagefter kom Kammerherren og Fru Kammerherreinden, desuden Slotsfruen og Victoria. De var alle som en tilfods. Slotsherren saaes at staa alene tilbage paa Trappen og hilse gentagne Gange; Vinden rusked i hans graa Haar.

Da Liget var bragt ombord, steg Følget efter. Fra Rælingen raabte Slotsfruen iland til Mølleren, at han maatte hilse Slotsherren, og Victoria bad ham derpaa om det samme.

Saa damped Skibet bort. Mølleren stod længe og saa efter det. Der blæste dygtigt, og Vaagen var oprørt; først efter et Kvarters Tid forsvandt Skibet om Øerne. Mølleren kørte hjemad.

Han satte Hestene i Stalden, gav dem Foder og vilde gaa ind og overbringe Slotsherren de Hilsener, han havde med. Køkkendøren viste sig imidlertid at være stængt. Han gik rundt Huset og vilde komme ind Hovedvejen; ogsaa [145] Hoveddøren var stængt. Det er Middagstid, og Slotsherren sover, tænkte han. Men da han var en nøjagtig Mand, som vilde udrette, hvad han havde paataget sig, gik han ned i Borgstuen forat træffe nogen, som han kunde levere sine Hilsener til.

I Borgstuen var der ikke et Menneske. Han gik atter ud, søgte rundt omkring og kom endog ind i Pigernes Stue. Heller ikke der var nogen. Hele Gaarden var uddøet.

Han vilde just gaa ud igen, da han fik se Skinnet af et Lys i Slottets Kælder. Han blev staaende. Gennem de smaa, tilgittrede Vinduer kunde han tydelig se en Mand, som kom ind i Kælderen med et Lys i den ene Haand og en rød, silkestoppet Stol i den anden. Det var Slotsherren. Han var barberet og gik i sort Kjole, som til Fest. Jeg kunde kanske banke paa Vinduet til ham og hilse fra Fruen, tænkte Mølleren, men blev staaende.

Slotsherren saa sig om, lyste omkring sig og saa sig om. Han trak frem en Sæk, hvori der syntes at være Hø eller Straa, og lagde den henne ved Indgangsdøren. Derpaa hældte han [146] noget flydende over Sækken fra en Kande. Han bragte dernæst Kasser, Halm og en henslængt Blomstertrappe hen til Døren og overhældte ogsaa dette af Kanden; Mølleren lagde Mærke til, at han herunder var omhyggelig for ikke at søle sine Fingre eller sine Klæder til. Han tog den lille Stump Lys og plasered den ovenpaa Sækken, derpaa omgav han den forsigtig med Halm. Saa satte Slotsherren sig i Stolen.

Mølleren stirred mere og mere himmelfalden paa disse Anstalter, hans Øjne stod som naglede paa Kældervinduet, og der faldt en mørk Anelse ned i hans Sjæl. Slotsherren sad ganske stille i Stolen og saa paa Lyset, hvorledes det brændte længer og længer ned; han holdt Hænderne foldede. Mølleren ser, at han knipser et Støvgran af sit sorte Kjoleærme og folder atter Hænderne.

Da udstøder den gamle, forfærdede Møller et Skrig.

Slotsherren drejer Hovedet og ser ud af Vinduet. Pludselig springer han op og kommer helt hen til Vinduet, hvor han blir staaende [147] og stirre ud. Det var et Blik, hvori Alverdens Lidelse stod malet. Hans Mund er sært forvreden, han strækker begge sine knyttede Hænder hen mod Vinduet, truende, stumt; tilsidst truer han blot med den ene Haand og gaar baglænds indad Kældergulvet. Da han stødte til Stolen, vælted Lyset. I samme Øjeblik slog en vældig Lue op.

Mølleren skriger og springer ud. Han farer et Øjeblik rundt paa Gaarden ganske sandseløs af Rædsel og kan ingen Raad finde. Han løber til Kældervinduet, sparker Ruderne itu og raaber; saa bøjer han sig ned, griber med sine Næver om Jærnsprinklerne og rykker i dem, bøjer dem, river dem ud.

Da hører han en Røst fra Kælderen, en Røst uden Ord, et Støn, som af en Død i Jorden, det lyder to Gange, og Mølleren flygter skrækslagen bort fra Vinduet, henover Gaarden, ned paa Vejen og hjem. Han turde ikke se sig tilbage.

Da han nogle Minutter senere sammen med Johannes kom til Stedet, stod hele Slottet, det gamle, store Træhus, i lys Lue. Et Par ^[148] Mand fra Bryggen var ogsaa kommet til; men heller ikke de kunde gøre noget. Alt var fortabt.

Men Møllerens Mund var taus som Graven.

XI

[149] Spørger nogen, hvad Kærligheden er, da er den intet andet end en Vind, som suser i Roserne og derpaa stilner af. Men ofte er den ogsaa som et ubrydeligt Segl, der varer for Livet, varer til Døden. Gud har skabt den af mange Slags og set den vare eller forgaa:

To Mødre gaar paa en Vej og taler sammen. Den ene er klædt i glade, blaa Klæder, fordi hendes Elsker er kommet hjem fra Rejse. Den anden er klædt i Sorg. Hun havde tre Døttre, de to mørke, den tredje lys, og den Lyse døde. Det er ti Aar siden, ti hele Aar, og Moderen bærer dog paa Sorg for hende.

– Det er saa herligt idag! jubler den blaaklædte Moder og slaar Hænderne sammen.

[150] – Varmen beruser mig, Kærligheden beruser mig, jeg er fuld af Lykke. Jeg kunde klæde mig nøgen her paa Vejen og strække mine Arme mod Solen og kysse imod den.

Men den Sortklædte er stille og smiler ikke og svarer ikke.

– Sørger du endnu over din lille Pige? spørger den Blaa i sin Hjærtens Uskyldighed. – Er det ikke ti Aar, siden hun døde?

Den Sorte svarer:

– Jo. Nu vilde hun have været femten Aar.

Da siger den Blaa forat trøste hende:

– Men du har andre Døttre ilive, du har to tilbage.

Den Sorte hulker:

– Ja. Men der er ingen lys af dem. Hun, som døde, var saa lys.

Og de to Mødre skilles og gaar hver sin Vej, med hver sin Kærlighed...

Men de samme to mørke Døttre havde ogsaa hver sin Kærlighed, og de elsked den samme Mand.

Han kom til den Ældste og sagde:

– Jeg vil bede Dem om et godt Raad, ^[151] fordi jeg elsker Deres Søster. Igaar var jeg hende utro, hun overrasked mig, da jeg kyssed Deres Tjenestepige i Gangen; hun skreg lidt, det var et Klynk, og gik forbi. Hvad skal jeg gøre nu? Jeg elsker Deres Søster, tal med hende for Himlens Skyld og hjælp mig!

Og den Ældste blegned og tog sig til Hjærtet; men hun smilte, som om hun vilde velsigne ham, og svared:

– Jeg skal hjælpe Dem.

Dagen efter gik han til den Yngste og kasted sig paa Knæ for hende og tilstod hende sin Kærlighed.

Hun mønstred ham fra øverst til nederst og svared:

– Jeg kan desværre ikke undvære mere end en Tikrone, hvis det er det, De mener. Men gaa til min Søster, hun har mere.

Dermed forlod hun ham med knejsende Nakke.

Men da hun naaed ind i sit Kammer, kasted hun sig paa Gulvet og vred sine Hænder af Kærlighed.

*

^[152] Det er Vinter og koldt paa Gaden, Taage, Støv og Vind. Johannes er igen i Byen, i det gamle Værelse, hvor han hører Poplernes Knagen mod Trævæggen, og fra hvis Vindu han mere end en Gang har hilst den gryende Dag. Nu er Solen borte.

Hans Arbejde havde hele Tiden adspredt ham, de store Ark, han beskrev, og som der blev flere og flere af, efterhvert som Vinteren led. Det var en Række af Æventyr fra hans Fantasis Land, en endeløs, solrød Nat.

Men Dagene var forskellige, de gode veksled med de onde for ham, og stundom naar han arbejded som bedst, kunde en Tanke, to Øjne, et Ord fra fordom ramme ham og slukke hans Stemning med ét. Saa rejste han sig og begyndte at drive op og

ned i sit Rum fra Væg til Væg; han havde gjort det ofte, der var slidt en hvid Fure i hans Gulv, og Furen blev daglig hvidere...

Idag, da jeg ikke kan arbejde, ikke kan tænke, ikke kan komme i Ro for Minder, sætter jeg mig til at nedskrive, hvad jeg opleved en Nat. Kære Læser, jeg har idag en saadan ^[153] frygtelig ond Dag. Det sner ude, der færdes næsten ingen Mennesker paa Gaden, alt er trist, og min Sjæl er saa forfærdelig øde. Jeg har spadseret paa Gaden og nu sidst her i mit Værelse i Timer og forsøgt at samle mig lidt; men nu er det bleven Eftermiddag, og det er ikke bleven bedre med mig. Jeg, som skulde være varm, er kold og bleg som en afflammet Dag. Kære Læser, i denne Tilstand skal jeg prøve at skrive om en lys og spændende Nat. Ti Arbejdet tvinger mig til Ro, og naar nogle flere Timer er gaaet, er jeg kanske glad igen...

Det banker paa Døren, og Camilla Sejer, hans unge, hemmelige Forlovede, træder ind til ham. Han lægger Pennen ned og rejser sig. De smiler begge og hilser.

«Du spørger mig ikke om Ballet,» siger hun straks og kaster sig i en Stol. «Jeg dansed hver eneste Dans. Det vared til Klokken tre. Jeg dansed med Richmond.»

Han svared:

«Tusind Tak, fordi du kom, Camilla. Jeg er saa elendig trist, og du er saa glad; det vil hjælpe mig. Tænk, og hvordan var du klædt paa Ballet?»

^[154] «I rødt, naturligvis. Aa, Gud, jeg husker ikke, men jeg maa vist have snakket meget, leet meget. Det var saa henrivende. Jo, jeg var i rødt, ingen Ærmer, ikke Antydning. Richmond er ved Legationen i London.»

«Jasaa.»

«Hans Forældre er engelske, men han er født her. Hvad er det, du har gjort med dine Øjne? De er saa røde. Har du grædt?»

«Nej,» svarer han og ler; «men jeg har stirret ind i mine Æventyr, og der er saa megen Sol. Camilla, hvis du vil være rigtig snil Pige, saa river du ikke det Papir mere istykker, end du har gjort.»

«Aa, Gud, hvor jeg sidder i Tanker. Undskyld, Johannes.»

«Det gjorde ikke noget; det er bare nogle Notiser. Men hør nu her: og saa havde du vel en Rose i Haaret?»

«Ja da. En rød Rose; den var næsten sort. Ved du hvad, Johannes, vi kunde rejse til London paa vor Bryllupsrejse. Der er slet ikke saa frygteligt, som man siger, og det er bare Opspind, at der er saa taaget.»

[155] «Hvem har sagt det?»

«Richmond. Han sagde det inat, og han ved det. Ja, du kender Richmond?»

«Nej, jeg kender ham ikke. Han har holdt en Tale for mig engang; han havde Diamantknapper i Skjorten. Det er alt, jeg husker af ham.»

«Han er aldeles nydelig. Nej, da han kom til mig og bukked og sagde: Frøkenen kender mig kanske ikke mere... Du, jeg gav ham Rosen.»

«Gjorde du det? Hvilken Rose?»

«Den, jeg havde i Haaret. Jeg gav ham den.»

«Du var nok meget indtaget i Richmond.»

Hun blir rød og forsvarer sig ivrigt:

«Langtifra, aldeles ikke. Man kan godt like én, synes godt om én, uden at... Fy, Johannes, er du gal! Jeg skal aldrig nævne hans Navn mere.»

«Gud velsigne dig, Camilla, jeg mente ikke... du skal virkelig ikke tro... Tværtimod, jeg vil takke ham, fordi han har underholdt dig.»

«Ja, det skulde du endelig gøre – vove at [156] gøre! Jeg for min Del vil ikke tale et Ord mere med ham her i Livet.»

Pause.

«Jaja, lad nu det være godt,» siger han. «Vil du allerede gaa?»

«Ja, jeg kan ikke være længer. Hvorlangt er du kommet med dit Arbejde nu? Mama spurgte om det. Tænk, jeg har ikke set Victoria paa mange Uger, og nu traf jeg hende.»

«Nu?»

«Da jeg gik hid. Hun smilte. Nej, du Verden, hvor hun har tabt sig! Hør, kommer du ikke snart hjem?»

«Jo, snart,» svarer han og springer op. En Rødme har udbredt sig over hans Ansigt. «Kanske i de nærmeste Dage. Jeg skal skrive noget først, jeg kom til at tænke paa det, en Slutning paa mine Æventyr. Aa, jeg skal skrive noget, skrive noget! Tænk dig Jorden set ovenifra, som en dejlig og sælsom Pavekaabe. I dens Folder gaar Mennesker omkring, de gaar Par for Par, det er Aften og stille, det er Kærlighedens Time. Det skal hedde: Slægten. Jeg tror, det skal blive vældigt; jeg har havt dette Syn saa ofte, og hver [157] Gang er det, som om mit Bryst vil sprænges, og jeg kunde omfavne Jorden. Der gaar Mennesker og Dyr og Fugle, og allesammen saa har de sin Kærligheds Time, Camilla. En Bølge af Henrykkelse er ivente, Øjnene blir ildfuldere, Barmene aander. Saa stiger en fin Rødme op fra Jorden; det er Undselighedens Rødme fra alle de nøgne Hjærter, og Natten farves rosenrød. Men langt ude i Baggrunden ligger de store, sovende Bjerge; de har intet set og intet hørt. Og om Morgenen kaster Gud sin varme Sol over alt. Slægten, skal det hedde.»

«Jasaa.»

«Ja. Og da skal jeg komme, naar jeg er færdig med det. Tusind Tak, fordi du var her, Camilla. Og du skal ikke mere huske det, jeg sagde. Jeg mente ikke noget galt med det.»

«Jeg husker det aldeles ikke. Men jeg nævner aldrig hans Navn mere. Det skal jeg da aldrig gøre.»

*

Næste Formiddag kommer Camilla igen. Hun er bleg og i en usædvanlig Uro.

[158] «Hvad fejler dig?» spørger han.

«Mig? Ingenting,» svarer hun ilsomt. «Det er dig, jeg er glad i. Du skal virkelig ikke tro, at der fejler mig noget, og at jeg ikke er glad i dig. Nej, nu skal du høre, hvad jeg har tænkt: vi rejser ikke til London. Hvad skal vi der? Han vidste nok ikke, hvad han talte om, den Mand, der er mere Taage, end han tror. Du ser paa mig, hvorfor gør du det? Jeg nævnte slet ikke hans Navn. En saadan Løgnhals, han løj mig fuld; vi rejser ikke til London.»

Han ser paa hende, han blir opmærksom.

«Nej, vi rejser ikke til London,» siger han eftertænksomt.

«Ikke sandt! Saa det gør vi altsaa ikke. Har du skrevet det Stykke om Slægten? Gud, hvor jeg interesserer mig for det. Nu skal du faa det færdigt rigtig snart og komme til os, Johannes. Kærlighedens Time, var det ikke saa? Og en henrivende Pavekaabe med Folder, en rosenrød Nat, Gud, hvor jeg endnu husker, at du fortalte mig om det. Jeg har ikke været her saa ofte i det sidste; men herefter vil jeg komme hver Dag og høre, om du er færdig.»

[159] «Jeg skal snart blive færdig,» siger han og vedbliver at se paa hende.

«Idag tog jeg dine Bøger og lagde ind i mit eget Værelse. Jeg vil læse dem op igen; det vil ikke trætte mig det ringeste, jeg glæder mig til det. Hør, Johannes, du kunde være saa snil at følge mig hjem igen; for jeg ved ikke, om det er aldeles trygt for mig helt hjem. Det ved jeg ikke. Der er kanske nogen, som venter paa mig her udenfor; som gaar og venter kanske. Jeg tror det næsten...» Pludselig brister hun i Graad og stammer: «Jeg kaldte ham en Løgnhals, det vilde jeg ikke have gjort. Det gør mig ondt, at jeg gjorde det. Han har ikke løjet for mig, tværtimod, han var hele Tiden... Vi skal have nogle Fremmede hos os Tirsdag, men han skal ikke komme, men du skal komme, hører du. Lover du det? Men alligevel vilde jeg ikke have talt ondt om ham. Jeg ved ikke, hvad du synes om mig...»

Han svared:

«Jeg begynder at forstaa dig.»

Hun kaster sig om hans Hals, gæmmer sig ved hans Bryst, skælvende og forstyrret.

[160] «Ja, men jeg er glad i dig ogsaa,» udbryder hun. «Du skal ikke tro andet. Jeg elsker ikke bare ham, for saa galt er det ikke. Da du spurgte mig ifjor, blev jeg saa glad; men nu kom han. Jeg forstaar det ikke. Er det saa forfærdeligt af mig, Johannes? Jeg elsker kanske ham bitte lidt mere end dig; jeg kan ikke hjælpe for det, det er kommet over mig. Aa, Gud, jeg har ikke sovet i mange Nætter, siden jeg saa ham, og jeg elsker ham mere og mere. Hvad skal jeg gøre? Du er saa meget ældre, du skal sige det. Nu fulgte han mig hid, han staar her udenfor og venter paa mig forat følge mig hjem igen, og nu fryser han kanske. Foragter du mig, Johannes? Jeg har ikke kysset ham, nej, jeg har ikke, du skal tro mig; jeg har bare givet ham min Rose. Hvorfor svarer du ikke, Johannes? Du skal sige, hvad jeg skal gøre, for jeg holder det ikke ud længer.»

Johannes sad ganske stille og hørte paa hende. Han sagde:

«Jeg har ikke noget at svare til det.»

«Tak, Tak, kære Johannes, det er saa snilt af dig, at du ikke er rasende paa mig,» sagde [161] hun og tørred sine Taarer af. «Men du skal ikke tro, at jeg ikke er glad i dig ogsaa. Du gode Gud, jeg skal komme til dig meget mere end før og gøre alt, hvad du vil. Men det er bare det, at det er ham, jeg er mere glad i. Jeg har ikke villet det. Det er ikke min Skyld.»

Han rejste sig taus og sagde, da han havde sat Hatten paa:

«Skal vi gaa?»

De gik nedad Trapperne.

Udenfor stod Richmond. Han var en mørkhaaret, ung Mand med brune Øine, der spilled af Ungdom og Liv. Frostent havde farvet hans Kinder røde.

«Fryser De?» sagde Camilla og fløj hen til ham.

Hendes Stemme bæved af Bevægelse. Pludselig iled hun tilbage til Johannes, stak sin Arm ind under hans og sagde:

«Undskyld, at jeg ikke ogsaa spurgte dig, om du frøs. Du tog ikke din Frakke paa; skal jeg gaa op efter den? Ikke? Ja, men knap din Trøje ialfald.»

[162] Hun knapped hans Trøje.

Johannes rakte Richmond Haanden. Han var i en underlig, fraværende Tilstand, som om det, der nu skete, ikke egentlig angik ham. Han smilte usikkert, halvvejs, og mumled:

«Glæder mig at træffe Dem igen.»

Hos Richmond var der ingen Skyld at se og ingen Forstillelse. Da han hilste, fløj der en Genkendelsens Glæde over hans Ansigt, og han tog Hatten dybt af.

«Jeg saa nylig en af Deres Bøger i et Boghandlervindu i London,» sagde han. «Den var oversat. Det var saa morsomt at se den der, en Hilsen hjemmefra.»

Camilla gik i Midten og saa afvekslende op paa dem begge. Hun sagde tilsidst:

«Saa kommer du paa Tirsdag, Johannes. Ja, undskyld, at jeg tænker bare paa mit,» lagde hun til og lo. Men straks efter henvendte hun sig angrende til Richmond og bad ogsaa ham om at komme. Der var bare Bekendte, Victoria og hendes Moder var ogsaa buden, ellers kom kun et halvt Snes Mennesker.

Pludselig standsed Johannes og sagde:

[163] «Jeg kan jo i Grunden gerne vende om igen.»

«Paa Gensyn Tirsdag,» svared Camilla.

Richmond greb hans Haand og trykked den oprigtigt.

Saa gik de to Unge alene og lykkelige deres Vej.

XII

[164] Den blaaklædte Moder var i den frygteligste Spænding, hun ventede hvert Øjeblik et Signal fra Haven, og Vejen derfra var ikke fri, ingen kunde passere den, saalænge hendes Mand ikke vilde gaa hjemmefra. Ak, denne Mand, denne Mand paa firti Aar og med Maane! Hvad var det for en uhyggelig Tanke, som gjorde ham saa bleg iaften, og som lod ham blive siddende der i Stolen, urokkelig, ubønhørlig og stirre i sin Avis?

Hun havde ikke Fred et Minut; nu var Klokken elleve. Børnene havde hun for længe siden faaet til Ro; men Manden gik ikke. Hvad [165] om Signalet lød, Døren aabnedes med den lille, kære Nøgle – og to Mænd traf hinanden, stod Ansigt til Ansigt og saa hinanden i Øjnene! Hun voved ikke at tænke denne Tanke tilende.

Hun gik hen til den mørkeste Krog af Stuen, vred sine Hænder og sagde endelig ligefrem:

– Nu er Klokken elleve. *Skal* du i Klubben, saa maa du gaa nu.

Han rejste sig med ét, end blegere end før, og gik ud af Stuen, ud af Huset.

Udenfor Haven standser han og lytter til en Fløjten, et lidet Signal. Skridt høres paa Gruset, en Nøgle stikkes i Gadedørslaasen og vrides rundt; – saa blir der lidt efter to Skygger paa Gardinet i Stuen.

Og han kendte fra før Signalet, Skridtene og de to Skygger paa Gardinet, alt var ham bekendt.

Han gaar til Klubben. Den er aaben, der er Lys i Vinduerne; men han gaar ikke ind. I to Kvarter driver han saa om i Gaderne og foran sin Have, i to uendelige Kvarter. Lad mig vente i endnu et Kvarter! tænker han, og han forlænger det til tre. Saa gaar han ind i [166] Haven, stiger op ad Trappen og ringer paa sin egen Dør.

Pigen kommer og lukker op, stikker Hovedet saavidt ud af Døren og siger:

– Fruen er for længe siden...

– Javel, gaaet til Ro, svarer han. – Vil De sige Fruen, at hendes Mand er kommet hjem.

Og Pigen gaar. Hun banker paa hos Fruen og giver sin Besked gennem den lukkede Dør:

– Jeg skulde sige, at Herren er kommet tilbage.

Fruen spørger indenfor:

– Hvad siger du, er Herren kommet tilbage? Hvem skulde du sige det ifra?

– Fra Herren selv. Han staar derude.

Da lyder en raadløs Jammer inde fra Fruens Værelse; der hviskes ivrigt, en Dør gaar op og lukkes igen. Saa blir alt stille.

Og Herren træder ind. Fruen møder ham med Døden i sit Hjærte.

– Klubben var stængt, siger han straks af Barmhjærtighed og Naade. – Jeg sendte Bud ind for ikke at gøre dig angst.

Hun falder ned paa en Stol, trøstet, befriet, [167] reddet. I denne lyksalige Stemning strømmer hendes gode Hjærte over, og hun spørger til Mandens Befindende:

– Du er saa bleg. Fejler du noget, Kære?

– Jeg fryser ikke, svarer han.

– Men har noget hændt dig? Dit Ansigt er saa underlig fortrukket.

Manden svarer:

– Nej, jeg smiler. Dette skal være min Maade at smile paa. Jeg vil, at denne Grimase skal være egen for mig.

Hun lytter til disse korte, hæse Ord og begriber dem ikke, fatter dem slet ikke. Hvad kan han mene?

Men pludselig slaar han sine Arme om hende, jærnhaardt, med rædselsfulde Kræfter, og hvisker tæt ind til hendes Ansigt:

– Hvad mener du, om vi satte Horn paa ham... paa ham, som gik... om vi satte Horn paa ham?

Hun opløfter et Skrig og kalder Pigen til. Han slipper hende med en ganske stille, tør Latter, hvorunder han spærrer Munden op som et Gab og slaar sig paa begge Laar.

[168] Om Morgenen tager Fruens gode Hjærte igen Overhaand, og hun siger til sin Mand:

– Du havde et besynderligt Anfald igaar Aftes; det er jo over nu; men du er bleg ogsaa idag.

– Ja, svarer han, det er anstrængende at være aandrig i min Alder. Det er jeg aldrig mere.

*

Men efterat have talt om mange Slags Kærlighed, fortæller Munken Vendt om endnu en Slags og siger:

Ti saa berusende er en egen Slags Kærlighed!

Det unge Herskab er just kommet hjem, deres lange Bryllupsrejse er tilende, og de begiver sig til Ro.

Et Stjærneskud brændte af over deres Tag.

Om Sommeren spadsered det unge Herskab sammen og veg ikke fra hinandens Side. De plukked gule, røde og blaa Blomster, som de gav hinanden, de saa Græsset bevæge sig i Vinden og hørte Fuglene synge i Skogene, og [169] hvert Ord, de talte, var som Kærtegn. Om Vinteren kørte de med Bjælder paa Hestene, og Himlen var blaa, og højt oppe sused Stjærnerne afsted paa de evige Sletter.

Saaledes gik mange, mange Aar. Det unge Herskab fik tre Børn, og deres Hjærter elsked hinanden som den første Dag under det første Kys.

Da faar den stolte Herre sin Sygdom, denne Sygdom, som lænked ham til Sengen saa længe og satte hans Hustrus Taalmodighed paa saa haard Prøve. Den Dag, han blev frisk og stod op af Sengen, kendte han ikke sig selv igen; Sygdommen havde vansiret ham og taget hans Haar.

Han led og grubled. En Morgen sagde han:

– Nu elsker du mig vel ikke mere?

Men hans Hustru slog rødmende sine Arme om ham og kyssed ham saa lidenskabeligt som i Ungdommens Vaar og svared:

– Jeg elsker, elsker dig bestandig. Jeg glemmer aldrig, at det var mig og ingen anden, som du tog, og som blev saa lykkelig.

Og hun gik ind i sit Kammer og klippede [170] alt sit gule Haar af Hovedet forat være lig sin Mand, som hun elsked.

Og der gik atter mange, mange Aar, det unge Herskab blev gammelt, og deres Børn var voksne. Hver Lykke delte de, som før; om Sommeren gik de endnu paa Markerne og saa Græsset bølge, og om Vinteren hylled de sig i sine Pelse og kørte under Stjernehimlen. Og deres Hjærter vedblev at være varme og glade som af forunderlig Vin.

Da blev Fruen lam. Den gamle Frue kunde ikke gaa paa sine Fødder, hun maatte trækkes i en Stol med Hjul, og Herren selv trak hende. Men Fruen led saa usigeligt ved sin Ulykke, og hendes Ansigt fik dybe Furer af Sorg.

Da sagde hun en Dag:

– Nu vilde jeg gjerne dø. Jeg er saa lam og hæslig, og dit Ansigt er saa skønt, du kan ikke kysse mig mere, og du kan ikke elske mig som før.

Men Herren omfavner hende rød af Bevægelse og svarer:

– Jeg elsker dig mere end mit Liv, du Kære, elsker dig som den første Dag, den første [171] Stund, da du gav mig Rosen. Husker du det? Du rakte mig Rosen og saa paa mig med dine skønne Øjne; Rosen dufted som du, du rødmed som den, og jeg blev beruset i alle mine Sandser. Men endnu mere elsker jeg dig nu, du er skønnere end i din Ungdom, og mit Hjærte takker og velsigner dig for hver Dag, du har været min.

Herren gaar ind i sit Kammer, slaar Syre i sit Ansigt forat vanskabe det og siger til sin Hustru:

– Jeg havde det Uheld at faa Syre i mit Ansigt, mine Kinder er fulde af Brandsaar, og du elsker mig vel ikke mere?

– O, du min Brudgom, min Elskede! stammer den gamle Kvinde og kysser hans Hænder. – Du er skønnere end nogen Mand paa Jorden, din Stemme gør mig endnu den Dag idag hed i Hjærtet, og jeg elsker dig til Døden.

XIII

[172] Johannes træffer Camilla paa Gaden; hun er sammen med sin Moder, sin Fader og ung Richmond; de standser sin Vogn og taler venligt med ham.

Camilla griber hans Arm og siger:

«Du kom ikke til os. Vi havde stor Fest, kan du tro; vi ventede paa dig til det sidste, men du kom ikke.»

«Jeg var forhindret,» svared han.

«Undskyld, at jeg ikke har været oppe hos dig siden,» vedblev hun. «Nu kommer jeg en af Dagene, ganske sikkert, naar Richmond er [173] rejst. Aa, hvor vi havde en Fest! Victoria blev syg, hun blev kørt hjem, har du hørt det? Nu gaar jeg snart op til hende. Hun er vist meget bedre, kanske aldeles frisk igen. Jeg har foræret Richmond en Medaljon næsten Magen til din. Hør, Johannes, du skal love mig at passe din Ovn; naar du skriver, glemmer du alt, og der blir iskoldt hos dig. Da skal du ringe paa Pigen.»

«Ja, jeg skal ringe paa Pigen,» svared han.

Ogsaa Fru Sejer talte til ham, spurgte om hans Arbejde, om Stykket om Slægten; hvordan gik det? Hun ventede med Længsel det næste fra ham.

Johannes gav de nødvendige Svar, hilste meget dybt og saa Vognen køre. Hvor lidet det hele vedkom ham, denne Vogn, disse Mennesker, denne Snak! En tom og kold Stemning drog ind i ham og fulgte ham paa hele Hjemvejen. Ved hans Port gik en Mand og drev frem og tilbage paa Gaden, en gammel Bekendt, den forhenværende Huslærer paa Slottet.

Johannes hilste til ham.

[174] Han var klædt i en lang, varm Frakke, der var omhyggelig børstet, og han havde en kæk og bestemt Mine.

«De ser her Deres Ven og Kollega,» sagde han. «Ræk mig Deres Haand, unge Mand. Gud har ført mine Veje vidunderligt siden sidst, jeg er gift, jeg har et Hjem, en liden Have, en Hustru. Der sker endnu Mirakler i Livet. Har De noget at bemærke til min sidste Yttring?»

Johannes ser forundret paa ham.

«Altsaa vedtaget. Jo, ser De, jeg læste med hendes Søn. Hun har en Søn, Poden er fra første Ægteskab; hun har naturligvis været gift før, hun var Enke. Jeg giftede mig altsaa med en Enke. De kan indvende, at dette ikke var sunget ved min Vugge; men jeg giftede mig altsaa med en Enke. Poden havde hun fra før. Jeg gaar nemlig der og ser paa Haven og paa Enken og lever en Tidlang med intense Tanker desangaaende. Pludselig har jeg det, og jeg siger til mig selv: vel nok, det er ikke sunget ved din Vugge, og saa videre; men jeg gør det alligevel, jeg slaar til, for det er rimeligvis skrevet i Stjærnerne. Se, saaledes gik det til.»

[175] «Gratulerer!» sagde Johannes.

«Stop! ikke et Ord mere! Jeg ved, hvad De vil sige. Og hun, den første, vil De nemlig sige, har De glemt Deres Ungdoms evige Kærlighed? Akkurat dette vil De sige. Tør da jeg paa min Side spørge Dem, Højstærede, hvor min første, eneste og evige Kærlighed blev af? Tog hun ikke en Kaptejn i Artilleriet? Forøvrigt gør jeg Dem endnu et lidet Spørgsmaal til: har De nogensinde, nogen-sinde set, at en Mand har faaet den, han skulde have? Der gaar et Sagn om en Mand, som Gud bønhørte i saa Maade, han fik sin første og eneste Kærlighed. Men det blev ikke til nogen videre Herlighed for ham. Hvorfor ikke? vil De atter spørge, og se, jeg svarer Dem: Nej, af den lille Grund, at hun døde straks efter – *straks* efter, hører De, ha-ha-ha, øjeblikkelig efter. Saaledes er det altid. Naturligvis faar man ikke den Kvinde, man skulde have; men hænder det en eneste Gang af pur forbandet Ret og Rimelighed, saa dør hun altsaa straks efter. Dikkedarer blir der altid. Saa er da Manden henvist til at forhverve sig en anden Kærlighed af bedst mulig [176] Art, og han behøver ikke at dø af denne Forandring. Jeg siger Dem, det er saa viselig indrettet af Naturen, at han udmærket holder det ud. Se bare til mig.»

Johannes sagde:

«Jeg ser, De har det godt.»

«Udmærket forsaavidt. Lyt, føl og se! Har et Hav af uhenrivende Sorger gaaet henover min Person? Jeg har Klæder, Sko, Hus og Hjem, Ægtefælle, Børn – naa,

Poden altsaa. Hvad jeg vilde sagt, og med Hensyn til mine Poesier, da vil jeg paa Stedet besvare det Spørgsmaal. O, min unge Kollega, jeg er ældre end Dem og kanske lidt bedre udrustet af Naturen. Jeg har mine Poesier i Skuffen. De skal udgives efter min Død. Saa har De ingen Fornøjelse af dem, vil De indvende. Der tager De atter fejl, foreløbig glæder jeg nemlig mit Hus med dem. Om Aftenen, naar Lampen er tændt, laaser jeg Skuffen op, udtager mine Digte og læser dem højt for min Hustru og Poden. Den ene er firti Aar, den anden tolv, begge er henrykte. Hvis De kommer til os engang, vil De faa Aftensmad og Toddy. ^[177] Nu er De indbudt. Maatte Gud fri Dem fra Døden.»

Han rakte Johannes sin Haand. Pludselig spurgte han:

«Har De hørt om Victoria?»

«Om Victoria? Nej. Jo, jeg hørte nu, i dette Øjeblik...»

«Har De ikke set hende skrante, blive mere og mere graa under Øjnene?»

«Jeg har ikke set hende siden i Vaar derhjemme. Er hun syg endnu?»

Huslæreren svared komisk haardt og stamped med Foden:

«Ja.»

«Jeg hørte netop nu... Nej, jeg har slet ikke set hende skrante, jeg har ikke truffet hende. Er hun meget syg?»

«Meget. Rimeligvis allerede død, forstaar De.»

Johannes saa fortunlet paa Manden, paa sin Port, om han skulde gaa indad den eller blive staaende, paa Manden igen, paa hans lange Frakke, hans Hat; han smilte forvirret og saart som en Nødlidende.

Den gamle Huslærer fortsatte truende:

^[178] «Atter et Eksempel; kan De fragaa det? Heller ikke hun fik den, hun skulde have, hendes Kæreste lige fra Barneaarene, en ung, herlig Løjtnant. Han gik paa Jagt en Aften, et Skud træffer ham midt i Panden og slaar hans Hoved i to. Der laa han nu, et Offer for den lille Dikkedar, som Gud vilde lave med ham. Victoria, hans Brud, begynder at skrante, en Orm aad hende, hulled hendes Hjærte op som et Sold; vi, hendes Venner, saa det. Saa gik hun for nogle Dage siden i et Selskab hos en Familje Sejer; hun fortalte mig forøvrigt, at ogsaa De skulde have været der,

men kom ikke. Noksagt, i dette Selskab bevæger hun sig over Ævne, Minderne om hendes Elskede stormer ind paa hende og gør hende livlig paa Trods, hun danser, danser hele Aftenen, danser som et rasende Menneske. Saa falder hun om, Gulvet blir rødt under hende; man løfter hende op, bærer hende ud, kører hende hjem. Hun gjorde det ikke længe.»

Huslæreren gaar tæt ind til Johannes og siger haardt:

«Victoria er død.»

[179] Ganske som en Blind begyndte Johannes at værgе for sig med Hænderne.

«Død? Naar døde hun? Jasaa, er Victoria død?»

«Hun er død,» svarer Huslæreren. «Hun døde imorges, nu i Formiddag.» Han stak Haanden ned i sin Lomme og drog op et tykt Brev. «Og dette Brev betroed hun mig at levere Dem. Her er det. Efter min Død, sagde hun. Hun er død. Jeg leverer Dem Brevet. Min Mission er endt.»

Og uden at hilse, uden at sige mere, vendte Huslæreren sig om og drev langsomt nedad Gaden og forsvandt.

Johannes stod tilbage med Brevet i sin Haand. Victoria var død. Han nævnte Gang paa Gang hendes Navn højt, og han havde en følesløs, næsten forhærdet Stemme. Han saa ned paa Brevet og kendte Skriften; der var store og smaa Bogstaver, Linjerne rette, og hun, som havde skrevet dem, var død!

Saa begiver han sig indad sin Port, opad Trappen, finder den rigtige Nøgle at stikke i Dørlaasen og aabner. Hans Værelse var koldt [180] og mørkt. Han sætter sig hen til Vinduet og læser i den sidste Rest af Dagslys Victorias Brev.

«Kære Johannes!» skrev hun. «Naar De læser dette Brev, da er jeg død. Alting er saa underligt for mig nu, jeg skammer mig ikke for Dem mere og skriver til Dem igen, ligesom der ikke var nogen Ting ivejen herfor. Før, mens jeg var fuldstændigt i levende Live, vilde jeg heller have lidt Nat og Dag, end skrevet til Dem igen; men nu er jeg begyndt at afsjæles, og jeg tænker ikke saaledes længer. Fremmede har set mig bløde, Doktoren har undersøgt mig og set, at jeg har blot en Rest af en Lunge tilbage, hvad skal jeg da undse mig for mere?

Jeg har ligget her paa Sengen og tænkt over de sidste Ord, jeg sagde til Dem. Det var i Skogen den Aften. Dengang tænkte jeg ikke, at det skulde være mine sidste

Ord, for saa vilde jeg have sagt Farvel til Dem med det samme og takket Dem. Nu faar jeg ikke se Dem mere, saa jeg angrer nu paa, at jeg ikke fik kastet mig ned for Dem og kysset Deres Sko og Jorden, som De gik paa, og fik vist Dem, hvor usigeligt jeg har elsket Dem. Jeg [181] har ligget her og ønsket baade igaar og idag, at jeg ikke var sygere, end at jeg kunde komme mig hjem igen og gaa i Skogen og finde den Plads, vi sad paa, da De holdt begge mine Hænder; for saa kunde jeg lægge mig ned der og se, om jeg ikke fandt Sporet efter Dem, og kysse al Lyngen deromkring. Men jeg kan ikke komme hjem nu, hvis jeg ikke muligens blir lidt bedre, som Mama tror.

Kære Johannes! Det er mærkeligt at tænke paa, at jeg ikke har faaet nogen anden Ting gjort, end at komme paa Jorden og elske Dem, og nu sige Farvel til Livet. De kan tro, det er underligt at ligge her og vente paa Dagen og Timen. Jeg fjærner mig Skridt for Skridt fra Livet og Menneskene paa Gaden og Vognrammelen; Vaaren kommer jeg vel heller aldrig til at se mere, og disse Huse og Gaderne og Træerne i Parken vil være tilbage efter mig. Jeg fik sidde i Sengen idag og se lidt ud af Vinduet. Nede paa Hjørnet var der to, som traf hverandre, de hilste og greb hinandens Hænder og lo ad det, de sagde; men da var det saa underligt for mig, at jeg, som laa og [182] saa paa dette, skulde dø. Jeg kom til at tænke: de to dernede ved ikke, at jeg ligger her og venter paa min Time; men om de vidste det, saa vilde de vel alligevel hilse paa hinanden og tale med hinanden ligesom nu. Igaar Nat, da det var mørkt, tænkte jeg, at det skulde være min sidste Stund, mit Hjærte begyndte at staa stille, og det var ligesom jeg allerede hørte Evigheden bruse imod mig langt ude. Men i næste Øjeblik vendte jeg tilbage langt borte fra og begyndte at aande igen. Det var en aldeles ubeskrivelig Følelse. Men Mama tror, at det kanske bare var Elven og Fossen derhjemme, som jeg husked.

Du gode Gud, De skulde vide, hvor jeg har elsket Dem, Johannes. Jeg har ikke faaet vise Dem det, der har lagt sig saa meget ivejen for mig, og først og fremst min egen Natur. Papa var ogsaa saa ond mod sig selv, og jeg er hans Datter. Men nu, naar jeg skal dø, og altsammen er forsent, da skriver jeg til Dem endnu engang og siger Dem det. Jeg spørger mig selv, hvorfor jeg gør det, da det dog er ligegyldigt for Dem, især naar jeg ikke engang [183] skal være ilive mere; men jeg vilde gærne være nær hos Dem til det sidste, saa jeg ikke følte mig mere forladt end før ialfald. Naar De læser dette, da er det ligesom jeg ser Deres Skuldre og Hænder og ser alle Deres Bevægelser med Brevet, naar De holder det foran Dem og læser det. Saa er vi ikke saa langt fra hinanden, tænker jeg. Jeg kan ikke sende Bud efter Dem, dertil har jeg ingen Ret. Mama vilde sende Bud efter Dem allerede for to Dage siden, men jeg vilde heller skrive. Jeg vilde ogsaa helst, at De skulde huske mig saaledes, som jeg

engang var, da jeg endnu ikke havde været syg. Jeg husker, at De... (Her er nogle Ord udeglemt)... mine Øjne og Øjenbryn; men heller ikke de er mere som før. Ogsaa af den Grund vilde jeg ikke, at De skulde komme. Og jeg vil ogsaa bede Dem om ikke at se mig i Kisten. Jeg er vistnok omtrent som da jeg leved, blot noget blegere, og jeg ligger i gul Kjole; men alligevel vilde De angre paa det, hvis De kom og saa mig.

Nu har jeg skrevet mange Gange paa dette Brev idag, og alligevel har jeg ikke faaet sagt [184] Dem en Tusindedel af, hvad jeg vilde sige. Det er saa forfærdeligt for mig at dø, jeg vil det ikke, jeg haaber endnu saa inderlig til Gud, at jeg kanske kunde blive lidt bedre, om ikke længer end til Vaaren. Da er Dagene lyse, og der er Løv paa Træerne. Hvis jeg blev frisk igen nu, saa skulde jeg nok aldrig være ond mod Dem mere, Johannes. Hvor jeg har grædt og tænkt paa det! Aa, jeg vilde gaa ud og klappe alle Gadestenene og standse og takke hvert Trin i Trapperne, som jeg kom forbi, og være god mod alle. Det var det samme, hvor ondt jeg fik det, hvis jeg bare fik leve. Jeg skulde aldrig klage mere over nogen Ting, nej, jeg skulde smile til den, som overfaldt og slog mig, og takke og love Gud, hvis jeg fik leve. Mit Liv er saa ulevet, intet har jeg faaet gjort for nogen, og dette fejlslagne Liv skal ende nu. Hvis De vidste, hvor nødig jeg vilde dø, saa kanske De vilde gøre noget, gøre alt, som stod i Deres Magt. De kan vistnok ikke gøre noget; men jeg tænkte, at hvis De og hele Verden bad for mig og ikke vilde slippe mig, saa vilde Gud skænke mig Livet. Aa, hvor jeg vilde være [185] taknemmelig da og aldrig gøre ondt mod nogen mere, men smile til alt, som blev mig beskikket, bare jeg fik Lov til at leve.

Mama sidder her og græder. Hun sad ogsaa her i hele Nat og græd for mig. Dette gør mig lidt godt, det mildner min Afskeds Bitterhed. Idag tænkte jeg ogsaa: hvordan mon De vilde synes om, at jeg kom lige til Dem paa Gaden en Dag, naar jeg var pent klædt og ikke sagde noget saarende mere, men gav Dem en Rose, som jeg kunde have købt paa Forhaand. Saa tænkte jeg straks efter, at jeg kan aldrig mere gøre det, jeg vil; for jeg kan vel aldrig blive frisk igen, før jeg dør. Jeg græder saa ofte, jeg ligger stille og græder ustandseligt og trøstesløst; det gør ikke ondt i mit Bryst, naar jeg ikke hulker. Johannes, kære, kære Ven, min eneste Elskede paa Jorden, kom til mig nu og vær her lidt, naar det begynder at mørkne. Jeg skal ikke græde da, men smile saa godt, som jeg formaar, bare af Glæde over, at De kom.

Nej, hvor er min Stolthed og mit Mod! Jeg er ikke min Faders Datter nu; men det kommer af, at Kræfterne har forladt mig. Jeg [186] har lidt i lang Tid, Johannes, længe før disse sidste Dage. Da De var i Udlandet, led jeg, og siden, efterat jeg kom hid til Byen i Vaar, har jeg bare lidt hver Dag. Jeg har aldrig før vidst, hvor uendelig

lang Natten kunde være. Jeg har set Dem to Gange paa Gaden i denne Tid; den ene Gang nynnede De, da De gik forbi mig, men De saa mig ikke. Jeg havde et Haab om at faa se Dem hos Sejers; men De kom ikke. Jeg skulde ikke have talt til Dem eller gaaet lige foran Dem, men været taknemmelig for at faa se Dem langt borte fra. Men De kom ikke. Jeg tænkte da, at det kanske var for min Skyld. Klokken elleve begyndte jeg at danse, fordi jeg ikke holdt ud at vente længer. Ja, Johannes, jeg har elsket Dem, elsket bare Dem i hele mit Liv. Det er Victoria, som skriver dette, og Gud læser det over min Skulder.

Og nu maa jeg sige Dem Farvel, det er nu bleven næsten mørkt, og jeg ser ikke længer. Farvel, Johannes, Tak for hver Dag. Naar jeg flyver ud fra Jorden, skal jeg takke Dem endnu til det sidste og nævne Deres Navn hele Vejen for mig selv. Lev da vel for hele Deres Liv, [187] og tilgiv mig det, jeg har gjort Dem imod, og at jeg ikke kunde faa kaste mig ned for Dem og bede Dem om Forladelse derfor. Jeg gør det nu i mit Hjærte. Lev da vel, Johannes, og Farvel for altid. Og Tak endnu engang for hver eneste Dag og Stund. Jeg kan ikke mere.

Deres
VICTORIA.

*

Nu har jeg faaet Lampen tændt, og det er meget lysere for mig. Jeg har ligget i Dvale og atter været langt borte fra Jorden. Gudskelov, det var ikke saa uhyggeligt for mig som før, jeg hørte endog lidt Musik, og fremfor alt var det ikke mørkt. Jeg er saa taknemmelig. Men nu har jeg ikke Kræfter mere til at skrive. Farvel, min Elskede...»

Noter

n1. det] *rettet fra*: det det (*trykk feil*)

Knut Hamsuns *Victoria* er lastet ned gratis fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no